

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Aplicarea impozitului supra- cotă la salariile muncitorilor manuali

Ministerul de finanțe a dat erii administrațiilor
financiare următoarele instrucțiuni:

Constantându-se că unele organele fiscale nu
au pătruns îndeajuns sensul dispozițiilor legale
care tratează aplicarea impozitului supracotă la
veniturile din salarii ale muncitorilor manuali, vi se
atrage atențiunea că în principiu, legiuitorul a în-
țeles să taxeze cu acest impozit veniturile nete,
astfel cum au fost stabilite în vederea taxării cu
impozitul elementar, din care se mai deduc apoi și
scăzămintele speciale acordate de textele de lege
care administrează supracota.

ASIGURAREA MINIMUMULUI DE EXISTENȚĂ.

Pentru a se evita deci erori în speța indicată,
veți îngriji ca, în vederea aplicării impozitului
supracotă la salariile muncitorilor manuali, cari
lucrează cu ziua, cu ora sau în acord, mai înainte
scăzământului de 15 la sută, să se scadă în viitor,
tot ceea ce acești contribuabili primesc peste 200
zile lunar, tot astfel cum această sumă s'a scăzut
în vederea aplicării impozitelor elementare; a
cest scăzământ fiind echivalentul unui minimum de
existență creat prin art. 46 din legea contribu-
țiunilor directe, pe care, textele art. 55 și 63 îl
aduc, menținându-l și în capitolul supracotei.

La operarea acestor scăzăminte, se va ținea
seama de ordinea succesivă exemplificată în ali-
mentul „d” al paragrafului 182 din instrucțiuni.

Rezultatul alegerilor pentru Camerele de Muncă

Alegerile dela 4 Octombrie.

Vineri s'au închis listele pentru alegerile dela
camerele de muncă din țară, în vederea compunerii
noilor consilii de administrație. Aceste consilii vor
da reprezentanți în Uniunea camerelor de muncă,
care împreună cu reprezentanții Uniunii camerelor
agricole și acei ai Uniunii camerelor de comerț și
industrie, să formeze Consiliul superior economic.

Pentru că în aceste alegeri s'a domnească cea
mai perfectă ordine ministerul muncii a luat din
timp toate măsurile.

Apelul guvernului și în special al d-lui ministru
Nistor pentru ca în aceste consilii de administrație
să intre persoanele cele mai reprezentative a inte-
reselor profesionale, fără ca interesele politice să
primeze, a fost luat în seamă de reprezentanții
autorizați ai organizațiilor profesionale, care în
aproape toate centrele industriale și comerciale, au
căzut de acord și au depus liste comune, pentru a
se prezenta la alegeri în bloc.

Intervenția d-lui ministru Nistor a avut darul
să înlesnească apropierea cari nu pot aduce decât
un real folos atât meșteșugărimii cât și vieții so-
ciale în general unele intervențiuni pentru amăn-
rea alegerilor dela Camera de muncă din București
n'au avut nici un rezultat, constatându-se că listele
au fost întocmite cu respectarea regulamentului
electoral al camerelor de muncă.

Aseară s'a primit la ministerul muncii rezulta-
tul cu listele depuse la toate camerele de muncă,
cari sunt astfel alcătuite:

La următoarele camere de muncă, s'a depus
câte o singură listă: Arad, Bacău, Brăila, Brașov,
București, Cernăuți, Chișinău, Oradea, Ploiești și
Timișoara.

La camerele de muncă Cluj s'au depus: la

Miért kell elsősorban Transilvania kisiparosságának szindikátusi és szövetkezeti alapon szervezkednie

Transilvaniában 60.000 kisiparos dolgozik, akiknek száma a bukaresti 48.000 kisiparossal
egyetemben huszonhéttezerrel mulja felül a többi országrészek iparosságának nyolcvanezeres
számát. — Transilvaniában működik az egész ország kisiparosságának egyharmada.

Építeni csak ott lehet, ahol az alap már készen van

Írta: REINHART GYULA

A munkakamarai választások alkalmából
kiadott statisztikai adatok alapján igen tanulsá-
gos dolgokra jövünk rá. Mélyen bevilágítanak
ezek az adatok hazai iparunk szervezeti felépíté-
sége. Ha megfelelően egymás mellé illesztjük a
munkakamarai statisztika adatait, nem ér-
dektelenek azok a következtetések sem, amelye-
ket azokból levonhatunk.

A munkakamara hivatalos országos statisztikai
adatai szerint az egész ország munkaka-
marai szavazattal bíró ipari munkásainak száma
466.164, míg a kisiparosok száma szintén az
egész ország területén 187.597. A kereskedelmi
alkalmazottak és magántisztviselők 120.000-en
vannak.

Igen érdekes a fent jelzett társadalmi ré-
tegek eloszlása az egyes kamarai kerületekben.
Az arad-i munkakamarai kerületben például 57
ezer 926 ipari munkásra 14.428 kisiparos esik,
míg Bukarestben 74.888 munkásra 47.805 kis-
iparos. Cluj-on 74.440 a munkások száma, 17
ezer 881 az iparosoké, Brașov-ban 7.475 kis-
iparosra 25.543 munkás esik, végül a timișoara-i
kerületben 50.676 a munkások száma és 13.195
a kisiparosoké.

Ha a kisiparosok eloszlását külön vesszük
tekintetbe, könnyen utána számolhatjuk, hogy
a transilvania-i részre közel hatvanezer
kisiparos esik és ugyancsak ezen a területen
213.085 a munkások száma.

Ha tehát a kisiparosok száma az egész ország-
ban 187.000-et tesz ki, úgy

Transilvaniára az ország összes kisiparo-
sainak egyharmada esik,

ami azt mutatja, hogy Bukaresti-t kivéve, ahol

a munkakamarai statisztika szerint 47.895 kis-
iparos van, tehát ahol aránylag is a legnagyobb
az iparosok száma,

jelenleg Ardealban áll a legmagasabb fo-
kon a kisipar.

Ardeal és Bukaresti 107 ezer kisiparosával szem-
ben ugyanis

valamennyi többi országrészben mindössze
nyolcvanezer a kisiparosok száma,

ami százalékszerűen az összlakossághoz képest
ugy aránylik, mint 26 százalék a 6 százalékhöz
és ha ugyanezt a számolási műveletet a munká-
sokra is elvégezzük, az ipari munkásoknál ugy
aránylik, mint 11 százalék az 5 százalékhöz.

Azért kell fenti számadatokat tudnunk,
hogyha a kisipar fejlesztéséről vagy támogatá-
sáról van szó, hivatkozhassunk arra, hogy az or-
szágnak éppen Transilvania az a része, ahol ezen
a téren eredményes munkát lehet végezni. Fej-
leszteni ugyanis csak azt lehet, ami már meg-
van. Ahol a kellő alapok már le vannak fektetve,
csak ott válik lehetővé a további építési munka.

Ardealban kell tehát elsősorban megszer-
vezni azokat az intézményeket, amelyek ar-
ra vannak hivatva, hogy új életre keltseék
a kisipart és a kornak megfelelő nivóra
emeljék azt.

Azért elsősorban Transilvaniában és csak ezt
követőleg az ország többi részeiben kell ezt a
szervező munkát megcsinálni, mert Transilvania
földjén sűrűn laknak az iparosok kis területen,
ami lényegesen megkönnyíti az iparos intézmé-
nyek felállítását és vezetését. De könnyebben
megy a szervező munka is, hogyha az egyes

sectia lucrătorilor 3 liste; la sectia funcționarilor
particulari 2 liste; la sectia meseriașilor o listă
(care a fost declarată aleasă.)

La Constanța s'a depus la sectia lucrători 2
liste la sectia funcționari particulari 3 liste și la
sectia meseriași 2 liste.

La Craiova s'au depus câte o singură listă la
sectia lucrătorilor și meseriașilor (care au fost
declarate alese) și 2 liste la sectia funcționarilor
particulari.

La Galați s'au depus câte o singură listă la
sectiile lucrători și funcționari particulari (care au

fost declarate alese) și 2 liste la sectia meseriașilor.

La Iași s'au depus câte 2 liste pentru fiecare
sectie.

Președinții comisiilor interimare au încheiat
procesele verbale conform Legii camerelor de mun-
că; aceste procese verbale vor fi înaintate astăzi
Primilor președinți ai tribunalelor respective, cari
urmează să declare listele alese, acolo unde s'au
depus câte o singură listă pentru fiecare listă, iar
acolo unde s'au depus mai multe liste urmează să
facă alegeri în ziua de 4 Octombrie a. e.

intézményeknek nem kell túl nagy területeket magukba foglalniok. Mennyivel könnyebb ilyen viszonylatban szindikátusokat és szövetségeket szervezni, ezt a két legfontosabb alakulatot, amelyeknek alapját kell képezniök minden iparos szervezkedésnek. Aki nem ismeri el, nincs tisztában a problémával, hogy

csak a szindikátusi és szövetségi alakulatok összefogása és helyes irányban való vezetése adja meg úgy erkölcsi, mint anyagi megalapozását a kisiparosság egy újabb felvirágzásának.

Nem szabad addig várni, amíg az áldás felülről jön, amíg az államhatalom a kormány útján csinálja meg ezeket az intézményeket.

Nekünk, magunknak kell azokat már előre megszervezni.

Eleve le kell raknunk az alapokat, hogyha kell, a saját erőnkől kell megalkotnunk a magunk intézményeit, hogy azok olyanok legyenek, a melyek igényeinknek legjobban megfelelnek.

Ugy a szindikátusokról szóló 1921-ik évi, valamint a szövetségekről szóló 1934-ik évi törvény tág teret nyit nekünk a munkára és ha tudjuk, hogy Transilvania területén hatvanezer a munkakamarai szavazattal bíró kézműiparosok száma és elérjük, hogy valamennyien ugyanazt akarjuk, a jobb megélhetést, amelyért dolgozni és áldozni hajlandók vagyunk, nem lesz nehéz érdekeinket érvényre juttatni és megkapni azt a felső támogatást is, amelyre éppen ez által a szervező munka által szerzünk magunknak jogot.

Slavescu Victor volt pénzügyminiszterre hivatkozom még, aki az „Excelsior” című közgazdasági lapban „Bizom a szövetségekben” címen cikket írt. A volt pénzügyminiszter ebben a pompás cikkben

híttet tett a szövetségi eszme mellett, a mely szerinte is egyedül hivatott arra, hogy az országot a gazdasági krízisből kivezesse.

Természetesen csak akkor, hogyha a szövetségi eszmétől áthatott vezetők állanak az élre.

Ha a volt pénzügyminiszter az egész ország gazdasági krízise szempontjából ilyen fontosnak látja a szövetségi gondolatot és úgy találja, hogy az alkalmas az általános gazdasági krízis megszüntetésére is, mennyivel inkább be kell látnia minden iparosnak, hogy

szövetségi szervezkedés útján valamenynyí probléma megoldható, amely a mai kisiparos súlyos gondjait, kritikus jelenét és kilátástalan jövőjét terhel.

Mindössze arra volna szükség, hogy olyan ipari szövetségi vezetők támadjanak sorainkból, a kik önzetlenül tudnak a közért fáradozni és mindenkor szem előtt tudják tartani, hogy a szövetséget a tagokért van és azok érdekében kell tevékenykedniök.

Mutassa meg Transilvania iparossága, hogy képes a maga soraiból ilyen vezetőket kitermelni és mutassák meg az iparos közkatonák is, hogy képesek egy táborban, egy emberként, zárt sorokban a maguk szövetségi vezetői mögé állani. Ha ez bekövetkezik, bekövetkezik hön ohajtott szebb jövőnk is.

Elet az arad-i Vas és Fémipari Szindikátusban.

A közelmúltban ujjaéledt arad-i Vas- és Fémipari Szindikátus csütörtök este fél kilenc órai kezdettel minden héten taggyűlést tart az arad-i Iparos Otthon emeleti helyiségében. A taggyűléseken a szakma valamenyny fontos eseményét és problémáját megvitatják. Jelenleg az elszaporodott kon-táriparosok ellen fejtenek ki figyelemre méltó tevékenységet.

JAMBOR OHAJ.

Pinty és Ponty a feleségeikről beszélgetnek. Azt mondja Pinty:

— Egy öröm, amilyen feleségem nekem van. Már kétkor felkel, kipuccolja a ruhámat és a cipőmet, aztán reggelit készít, aztán kitakarítja a lakást és elmegy bevásárolni. Mikor délből hazajövök, az ebéd már ott párolog az asztalon és hogy főz, hogy vigyáz rám...

Elhallgat egy pillanatra, aztán felsóhajt:

— Adjá az Isten, hogy a második feleségem is ilyen rendes legyen.

Kik lettek tagjai a cluj-i iparkamara igazgatótanácsának

Mivel ellenlista nem volt, a cluj-i törvényszék elnöke megválasztottnak jelentette ki az iparkamara hivatalos listáján felsorolt jelölteket.

A nagyiparosok jelölőlistáján első helyen Besa Eugen szerepel. A többi tagok a következők:

Dr. Bohatier Leo, dr. Böszörményi Sándor, dr. Dan Partenie, Diamant Izsó, Farkas Imre, Fotlade Ion, dr. Gál Zsigmond, dr. Iacob Adrian, Muntean Eugen mérnök, dr. Nemes Simon, Petruca Ioan, dr. Popa Ioan, Renner Frigyes, Weisz Béla, Biss Andor, dr. Agai Andor, Bechtold Gusztáv, Bozdog Grigore, Lázár Zoltán. Pótagok: Ioan Babes, Floasiu Ionel, Herschkovits Imre, Maior Augustin, Orban Teodor, Theodoratu S., Varga László, Zudor János, Knizek Károly, Tompa Sándor.

A nagykereskedői listán Comsa Ionel, szenátor áll első helyen, a többi tagok a következők: dr. Borbély Stefan, dr. Stefan Fabius, Hargittay Bertalan, dr. Gherman Laurian, Rózsa Mór, Romanovici Grigore, Kuck Ferdinand, Loc. col. Andreiu Pompeu, Biró Andor, Cioflec Remus, Sipos Jenő, Cretu Ioan, Sallak Dezső, Demeter Cornel, Gyárfás Dezső, Ianes Dumitriu (Turda), Krémer Bernát, Popa Arghir (Bistrița), dr. Schwimmer Jenő (Dej). Pót-

tagok: Adler József mérnök, dr. Olariu Dumitru, Mandula Jenő, Florescu Gheorghe, Löbli Manó, Petran Ioan, Hoffmann Izidor, Pop Victor, Auslander Lajos és végül Budac N.

A kiskereskedői listán a következő tagok szerepelnek: Roman Victor (Dej), Kovács Dezső, Bucur Emil, Wolhmann G., Ludvig Náthán. Pótagok: Anca Alexandru, Farkas Sándor, Capusan Vasile.

A kisipari lista jelöltjei a következők: Andreiu Farkas, Török Árpád, dr. Milea Aurel, Prezenszky Béla, Chiorean Ioan. Pótagok: Kapitány László, Zeru Augustin és Muradin Márton.

Mint hogy ellenlista nincs, az iparkamara ügyeit a fent felsorolt és megválasztottnak kijelentett iparkamarai tagok fogják vezetni. A kamara vezetőiségét a választmányi tagok választják majd meg. Majdnem bizonyos, hogy az elnök dr. Dan Parten képviselő lesz, aki eddig is közmegegyezésre vezette a kamara ügyeit, olyan sikerrel, hogy az anyagi összeomlástól megmenekült és új fejlődésnek indult. Alelnöke előreláthatólag dr. Borbély István lesz, akinek szintén nagy érdeme van abban, hogy a kamara megmenekült az összeomlástól és megszabadult az adósságoktól.

Arad-on is választási harc nélkül választották meg a munkakamarai tanácsot

A mult hét csütörtökjén nyújtották be az arad-i munkakamarai választás kapcsán az első listát. Mivel ellenlista nem érkezett be, a benyújtott listán szereplő jelöltek megválasztottnak tekinthetők.

A lista tagjainak névsorát alábbiakban adjuk:

Iparos tagok: Rendes tagok: Feier J. Stefan, Bodrogi Aurel, Tulbure Ibachim, Ogorean Anton, Cristea Petru, Fleischmann István, Kőszeghy Emil, Barits Máté, Sztrazka János, Muntean Teodor (Petrosani), Metiu Ioan (Deva), Comsa Ioan (Alba-Iulia), Bacila Ioan (Blaj). Pótagok: Tincu Ioan, Sarbu Ioan, Tatu Lazar, Gabor Dimitrie, Baciu Nicolae (Orastie), Gáspár Árpád, Reiner József, Bojto Ernest, Mihály László, Grapa Victor (Alba-Iulia), Dobroi Vasile (Deva), Radu Ioan (Blaj), Kornett Péter.

Magántisztviselők tagozata: Rendes tagok: Mosoiu Victor, Gui Teodor, Damacus Aurel, Curtu Ioan, Epure Dumitru (Deva), Moldovan Victor (Blaj), Sándor Gyula, Spáth Antal, Balla Károly, Filipas Ioan, Donáth Pál, Csillag István, Kronberger Lajos. Pótagok: Popescu Aurel, Bergmann László, Farkas Antal (Dicșanmartin), Homorodean Dumitru (Petrosani), Sabadus Cornel (Alba-Iulia), Janczer István, dr. Ciumpila Petru, Bratescu Zeno, Engel Ernő, Manea Ludovic, Herteg Nicolae, Munteanu Stefan, Kónya Sándor.

Munkástagozat: Rendes tagok: Gabroveau Simion, Soit Petru, Roman Stefan, Stefan Teodor, Lascau Nicolae, Montoiu Simion, Cristea Aron, Biró János, Nemes Gyula, Herbel Matei, Balasiu Stefan, Triff Vasile, Popa Nicolae, Ciura Gheorghe, Solmosi Gheorghe, Spineanu Ioan, Crisan Mihai, Macean Dumitru, Vostinar Gheorghe, Strengar Demian Sava, Czirner Ferenc, Varga Kálmán, Kiss János, Savoiu Gheorghe. Pótagok: Stanciu Iosif, Oprea Constantin, Plesa Gheorghe, Ilic Ioan, Paganazky János, Veres Elek, Bornemiza Miklós, Saás Lajos, Trestian Petru, Régner János, Savu Nicolae, Neagu Nicolae, Puscau Stefan, Popa Nicolae, Ciuchina Zaharie, Rosu Miron, Simandan Aurel, Müller Valentin, Lipniczki Gyula, Losnita Ioan, Socority Petru, Cepar Adalbert, Murányi Jakab, Motiu Villam.

GYERMEKSZAJ.

— Mit gondolsz, Pisti, mitől sós a tenger vize?
— A sok keringőtől.

UNREINE GANGART.

— Sie haben die Hand verbunden. Haben Sie einen Unfall gehabt?
— Ja, gestern wie ich um Mitternacht nach Hause gegangen bin, ist mir jemand — auf die Hand getreten.

Érdekes változások a CFR autóbuszfrontján

Törvényes jog alapján a közúti autóbuszjáratok — a vasut e legnagyobb konkurrensai — tudvalevőleg a CFR monopoljogát képezik. A parlament két év előtt törvényt szavazott meg, amely a vasutai párhuzamosan haladó autóbuszvonalak koncesszióját a CFR-nek adta át. Egyidejűleg a törvényhozó házak jóváhagyták azt a szerződést, amely Bucuresti városa és a STB fővárosi villamos vasúttársaság között jött létre az autóbuszforgalom koncesszionálására.

Ennek a két koncesszióknak kihasználására nagyszámú autóbusz importja vált szükségessé. A CFR már importált is több új autóbust, ama vonalak forgalmának ellátására, amelyeket már átvett. A közeljövőben a CFR újabb vonalakat vesz át a STB is októbertől kezdődőleg újabb vonalakon köteles Bucuresti-ben az autóbuszforgalmat bevezetni.

Amint értesülünk, úgy a CFR, mint a STB engedélyt kértek a kereskedelmi és iparügyi minisztériumtól, hogy az importálandó autóbuszokat épügy, mint a többi közintézmények, vám- és illetékmentesen hozhassák be és kvótán felül adjon behozatali engedélyt a minisztérium ezekre az autóbuszokra.

Az autóbuszok szállítása körül a külföldi gyárak nagy versenyt fejtenek ki. A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a francia—román gazdasági kapcsolatok kimélyítése érdekében arra törekszik, hogy úgy a STB, mint a CFR a szükséges autóbuszokat lehetőleg Franciaországból importálja. A francia autógyárak ajánlataikat a napokban nyújtották be. Az ajánlat szerint

a francia autógyárak az autóbuszokat kompenzációs uton hajlandók szállítani.

Az autóbuszokért a román—francia egyezményben megállapított mennyiségen felül benzint kérnek. A kompenzációs exportot 25 százalékos devizakvótával bonyolítanak le, vagyis az exportált benzint értékének 75 százalékáig a STB és a CFR autóbuszokat importálna, 25 százalékot pedig devizával francia frankban fizetnének az autógyárak. Az ajánlatot most tanulmányozza a kereskedelmi és iparügyi miniszter és valószínű, hogy azt el is fogadja.

Világos szép műhely

40 négyzetméter nagy, alkalmas bádigos, cimpesztő, kárpitos, fényképész, női varroda részére, Aradon, a Bul. Reg. Ferdinand 27. számú Kneffel-udvarban

K i a d ó

ARNYALATBELI KULONBSEG.

Döcög és Pöcög találkoznak a pályaudvaron.

— Na, mi az, Döcög, — kérdi Pöcög, — a feleségedet várod?

— Dehogyan várom, — mondja Döcög — jön.

Convocare

Căminul Industriștilor din Arad va ține la 11 Octombrie 1936, orele 11 a. m. în sala Casei Culturale a Industriștilor din Str. Consistoriului No. 15,

adunare generală extra-ordinară

la care cu onoare invităm membrii.

În caz că membrii se vor intruni în numărul fixat de statute, adunarea generală extraordinară se va ține în ziua de 18 Octombrie 1936, la aceeași oră, în același loc și cu ordinea de zi identică, când se vor lua hotărârile valabile fără considerare la numărul celor prezenți.

Arad, la 1 Octombrie 1936.

Președinția.

Ordinea de zi:

1. Decidere asupra destinației excedentului din gestiunea anului 1935.
2. Propuneri.

Meghivó

Az Arad-i Iparos Otthon 1936. évi október hó 11-én, d. e. 11 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart az Iparos Kulturház nagytermében, amelyre a tagokat tisztelettel meghívjuk.

Amennyiben a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, a rendkívüli közgyűlés 1936. évi október hó 18-án tartatik meg ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos nappal, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül fognak határozni.

Arad, 1936. október hó 1.

Elnökség.

Napirend:

1. Határozathozatal az 1935. évi tiszta bevétel felhasználásáról.
2. Indítványok.

Timișoara-n is egységes listával választott igazgatótanácsot az iparkamara

A timișoara-i kereskedelmi és iparkamarai választások ügyében az érdekeltek között megegyezés jött létre s egységes választólistát nyújtottak be, melynek névsora a következő:

Nagykereskedők: Baruch Izidor, Bosse Sándor, Carabas Romulus, Garja Valeriu, Cohl Henry, Dornhelm Jenő, Faber Antal, Giuteanu Ede, Hentz József, Kecskeméti Sándor, Koch József, Lázár Livius, Mayer Zsigmond, Oprea János, Popa Nicolae (Lipova), Popescu Marius, Roxin-Bibescu Iosif, Taran Traila, Weisz Richard, Wersching Dániel (Jimbolia), póttagok: Weisz Lajos, Szenes Dezső, Zsivánovits Demeter, Grossmann Antal, Beitz Miklós, Jaeger József, Fejér Ernő, Molnár István, Szenes Ernő és Haering ernő.

Kiskereskedők: Földváry Fülöp, Haack János (Deta), Hollinger Miklós, Ionescu Zacaria, Maszalts Imre, Stachler Adám, Surlas Toma, Teodorescu Ioan, póttagok: Danciu Ferenc, Zappe Gyula, Muncila Dimitrie, Rudas Jenő.

Kávésok és vendéglősök részéről: Scheer József, Pascu Ambrus, póttag Michels Miklós (Jimbolia).

A nagyipar jelöltjei: Acht Tivadar, Beja Cornel, Cinghița Cornel, Glück József, Ionescu Aurel, Jakobi Kálmán dr., Klein Ernő, Lándner Jenő dr., Reiter Károly, Stern Ernő, Szana Zsigmond, Undis Mihály (Jimbolia), póttagok: Bozsák Ferenc, Grünberger Lajos, Schulz Arnold, Szatmári László, Sternlicht Marcel, Nagy Károly.

Kisipar: Csasznek Nándor dr., Klug János, Kovács István, Munteanu Gheorghe, Sebestyén Béla, Walleth Mátyás, póttagok: Granatir Traian, Reichenbach Sándor, Mecher János.

Kismalmok és cséplőtulajdonosok részéről: Garda János, ifj. Sețuli Constantin, póttag: Gruber Ferenc.

DIE MOTTENKUGELN.

— Mizzi, holen Sie aus der Drogerie Mottenkugeln und legen Sie sie zu den Winterkleidern in den Kasten!

— Was? Jetzt wollen gnade Frau den Motten a no was zum Fressen geben!

Az arad-i férfiszabó-szindikátus példamutató tevékenysége

Nyolcvan tag, szabószövetkezet s ingyenes nyelvkurzusok a néhány hónapi működés eredményel

A tavasszal Arad-on is jelezte szabósztrájk nemcsak azért végződött sikerrel, mert rövidesen megtörtént a mesterek és segédek között a megegyezés, hanem azért is, mert új életre keltette az arad-i szabómesterek szindikátusi életét. Közelmultban ment végbe az arad-i szabószindikátus tisztújító közgyűlése Marița Gheorghe elnöke alatt. A népszerű elnök ezen a közgyűlésen olyan tartalmas beszámolót adott az újjászülött szabószindikátus néhány hónapi tevékenységéről, hogy annak alapján a legnagyobb optimizmussal tekinthetünk a szindikátus jövőbeli működése elé.

Az egyik eredmény, — mondotta az elnök, — hogy

körülbelül nyolcvan szabómester tagja van az arad-i szabószindikátusnak.

Nagyon jelentős szám ez, ha tekintetbe vesszük a multbeli sikertelenségeket és minden remény megvan rá, hogy ez a szám még növekedni fog. Szintén a szindikátus eredménye gyanánt említhető meg, hogy

megindult a propaganda az arad-i szabószövetkezet felállítására érdekében.

A siker itt sem marad el, mert néhány hét múlva férfiszabók és nőiszabók bekapcsolásával több száz ezer leies alaptőkével és száz taggal már meg is kezdte működését az arad-i szabószövetkezet. Igen élénk tevékenységet folytatott a szindikátus az iparigazolványok becserelése körül is. A szindikátusi iroda negyvenhárom kérvényt állított ki a tagoknak és intézte el, megkímélve ezáltal igen sok utánjárástól az érdekelt iparosokat. Kulturális téren

román nyelvtanfolyam rendezésével emelkedik ki az újjászülött arad-i szabószindikátus a többi arad-i szakmai szindikátus közül.

Nemcsak az a céljuk, hogy tanfolyamuk hallgatói a román nyelvet megtanulják, hanem a kereskedelmi levelezés alapelemeit is megismertetik a jelentkező tagokkal.

Marița Gheorghe tartalmas elnöki megnyitója után az új tisztikar megválasztására került sor, amely egyhangú szavazással ment végbe. Elnök: Marița Gheorghe lett, alelnök Milas Gavril, titkár Márton Sándor, jegyző Weisz István, pénztáros Baranyi Ferenc, a számvizsgáló bizottságnak Mocuța Gheorghe, Cheveresan és Rónai Ferenc lettek a tagjai. Választmányi tagok: Camenița Gavril, Csont Sándor, Barbu Gavril, Angerer Sándor, Hampel Ferenc, Sandru Dimitrie és Huppert Henrik, póttagok: Samsen Jakab, Nagy István és Székely László lettek.

Az arad-i szabószindikátus ingyenes nyelvkurzusát két csoportban működik. A kezdők csoportjánál mult hó 24-én már meg is kezdődött az oktatás heti egy órában. Oktató Marița Rozália kisasszony, aki minden hétfőn este fél kilenc órai kezdettel tart órát az Iparos Otthon emeleti irodahelyiségében a jelentkező tagoknak. E hó másodikán, pénteken este fél 9 órai kezdettel tartja első óráját Márton Sándor a haladók számára. Ezek az órák a román kereskedelmi levelezés alapelemei kerülnek ismertetésre. A hétfő esti és péntek esti órákat természetesen mindaddig tartják, amíg a kurzus be nem fejeződik.

Uj rendelkezések a számlák és egyéb kereskedelmi iratok repülőbélyegeiről

A nemzeti repülőalap bizottsága rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságoknak a repülőbélyegek alkalmazása ügyében. A rendelet, mely különösképpen a terménykereskedőket érinti, a következő utasításokat tartalmazza:

Minden számlát egy ezrelékes repülőbélyeggel kell ellátni. A nyugtákat az érték arányában progresszív módon kell repülőbélyeggel ellátni és pedig a következőképpen: 100 leig a nyugta bélyegmentes, 100.—10.000 leig 2 leies, 10.000—50.000 leig 3 leies, 50.000—200.000 leig 4 leies, 200 ezer leien felül 10 leies repülőbélyeg ragasztandó. A rendeletnek ez a része ismert már a nagyközönség előtt, az újabb rendelkezés az, hogy

a vásárlási borderok teljesen úgy bélyegezendők, mint a nyugták.

A vásárlási kimutatások (buletin) is szintén úgy bélyegezendők, mint a nyugták. A terménykereskedők eladási és vételi szerződéseit pedig 2 lei értékű fix repülőbélyeggel és ezenfelül egy ezrelék értékű repülőbélyeggel kell ellátni. Ennek a rendelkezésnek célja az, hogy a terménykereskedelemben az összes okiratokat el kell látni repülőbélyeggel, még akkor is, ha ezekre az okiratokra nem a kereskedelemnek, hanem a hatóságoknak, például az adóhivatalnak, vagy a terményértékesítő hivatalnak van szüksége. Így fel kell ragasztani a repülőbélyeget az árut kísérő különböző borderokra és buletinekre.

Természetes, hogy a repülőbélyegeken kívül fel kell ragasztani a kincstári bélyegeket is, tehát a rendes nyugta és számlabélyeget.

A rendelet előírja, hogy

a felülbélyegzési kötelezettség április elsejétől visszamenőleg áll fenn, tehát a pénzügyi ellenőrök visszamenőleges hatállyal tartanak vizsgálatot és ha kihágást állapítanak meg, felveszik a jegyzőkönyvet.

Az ellenőrzés a legszigorubb. A termelőtől végigkövetik az áru útját egészen az utolsó tulajdonosig. Megvizsgálják, hogy a termelőtől vásárolt terményeket a kereskedő kinek adja el, adott-e számlát? Ha a kereskedő megtagadná az adatok kiszolgáltatását, akkor a vasuti állomáson nyomoznak és megállapítják, hogy a kereskedő kinek a címére küldte el az árut. Ebben az esetben már nemcsak a

repülőbélyeg, hanem a számla hiánya miatt is elveszik a jegyzőkönyvet.

Tovább követve az áru útját, helyszíni nyomozást tartanak annak a lakásán és üzletében is, aki az árut megvette és kihallgatják arra nézve, hogy kapott-e számlát az áruval együtt. A pénzügyi ellenőrök utasítást kaptak arra is, hogy a számlákat ellenőrizzék a raktárakban, vasuti állomásokon, nagykereskedőknél, exportőröknél, szállítóknál és terménykereskedőknél. A rendelet meghagyja a kereskedőknek, hogy a törvény előírásait tartsák be, mert a büntetés a hiányzó bélyeg ötszörösén kívül 2000 leitől 10.000 leig terjed. A kereskedők tehát vásárlás alkalmával, — ha bármilyen árut vásárolnak — feltétlenül követeljék a számla kiadását, mert ennek hiányában büntetésnek teszik ki magukat.

Szindikátusba tömörültek a cluj-i szabóiparosok.

Az ipartestületek feloszlása óta az érdekelt kisiparosok érzik és tudják, hogy a munkakamara oly szervezet, amely az ipari alkalmazottól kezdve a kisiparosokon keresztül a magántisztviselőig minden kategóriát magába foglal és ép ezért tulajdonképpen egyik réteget sem képviseli. Emiatt országsszerte mozgalom indult meg, hogy a feloszlott ipartestületeket szakmai kisipari egyesületekkel és szindikátusokkal pótolják illetve helyettesítsék. Így alakult meg nemrégiben Clujon a szabóiparosok szindikátusa, amely azonban csak a napokban adhatta be jogi személyiségének elismertetése érdekében kérését. Alapítók: Corondan, Christean, Kun Jenő, Aiudean, Radics, Lukács Benjámin, Petricas, Rosenfeld Mihály, és Kiss Mihály mesterek.

ERZEKENY LELKIISMERET.

Krix látogatóban van Kraznál és csodálkozva látja, milyen sokat eszik Krax.

— Te, Krax, — mondja neki — én úgy tudom, hogy az orvos eltöltött téged a sok evéstől.

— Ez igaz, — feleli teleszájjal Krax.

— Na és?

— Tudod, eddig még nem fizettem a vizitért és a lelkiismeretem tiltja, hogy addig az utasításait igénybe vegyem.

Austausch der alten Arbeitsbücher und der alten Gewerbezeugnisse, sowie von neuen Gesell- u. Meisterbüchern und Gewerbebrevets

Das Arbeitsministerium hat mit Zirkularverordnung Nr. 68.354 vom 4. September 1936. Weisungen — welche sich auf das neue Gewerbegesetz stützen — an die Arbeitskammern herausgegeben, wie die alten im Verkehr befindlichen Arbeitsbücher und Gewerbezeugnisse auszutauschen sind, und unter welchen Bedingungen in Zukunft die neuen Gesellen und Meisterbücher, sowie die neuen Gewerbebrevets für die selbständigen Gewerbetreibenden auszufolgen sind. Die Arbeitskammer hat nun auf Grund der erhaltenen ministeriellen Zirkularverordnung praktische Weisungen zusammengestellt, welche sie zu verwirklichen, und auch in geeigneter Weise zu verlautbaren gedenkt. Die Weisungen lauten:

A) Der Austausch der Gewerbezeugnisse, der Meister- und Gesellenbücher erfolgt nach folgenden Normen:

Meisterbücher:

1. Die gegenwärtigen selbständigen Gewerbetreibenden legen ihr altes Gewerbezeugnis (Certificat industrial, Brevet industrial, Concesiune industrială, etc.) zugleich mit einem Zeugnis über ihre Lehrzeit (Lehrzeugnis) und einem Beweis, dass sie mindestens 2 Jahre als Geselle tätig gewesen sind der Arbeitskammer vor. Diese werden auf Grund ihrer alten Gewerbezeugnisse ein Meisterbuch erhalten. Nur nachdem sie im Besitze des Meisterbuches sind, werden sie um das neue Gewerbebrevet ansuchen und es erhalten können.

2. Meisterbücher können weiters auch solche Gesellen erhalten, welche der Arbeitskammer ihr altes Gesellenbuch vorlegen und nachweisen, dass sie dieses mindestens 10 Jahre vor dem 30. April 1936 (Erscheinen des neuen Gesetzes) erhalten haben, ein Lehrlingszeugnis besitzen und mindestens 5 Jahre als Werkführer in einer Fabrik in ihrem Fach, oder 5 Jahre als selbständige Gewerbetreibende mit eigener Werkstätte tätig waren.

Die unter Punkt 1. und 2. Angeführten, haben zwecks Austausch ihres Brevets bzw. Arbeitsbuches in ein Meisterbuch folgende Formalitäten zu erfüllen:

a). Ein Gesuch an die Arbeitskammer oder deren Komitatsämter auf ein vorgeschriebenes Musterformular vorzulegen. Das Gesuchsformular ist bei den Amtstellen, ausserdem beim Arbeitsinspektorat und bei den Krankenkassen erhältlich, und ist mit 8 Lei Fiskalstempelmarke und 1 Lei Fliegermarke zu versehen.

b). dem Gesuch sind noch beizulegen das alte Gewerbebrevet bzw. das alte Arbeitsbuch in Original, weiter

c). Eine Quittung über 50 Lei, welche bei der Krankenkassa für den Fond zur professionellen Ausbildung einzuzahlen sind,

d). die Brevetbesitzer das Lehrlingszeugnis und den Nachweis über 2 Jahre Gesellenpraxis, die Gesellen neben dem Arbeitsbuch in Original das Lehrlingszeugnis und ein Bestätigung über die 5-jährige Tätigkeit als Werkführer in einer Fabrik, oder die 5-jährige Tätigkeit als Gewerbetreibender mit eigener Werkstätte.

e). Auszug aus der Geburtsmatrikel zum Beweis des Vor- und Zunamens, der Religion, der Volkstaendigkeit, sowie des Geburts-Ortes und Datums,

f). Rumaenisches Staatsbürgerzeugnis vom betreffenden Gemeindeamt, bei Staatsfremden das Livret zur Ausübung des Gewerbes vom Arbeitsministerium.

g). Wohnungsnachweis.

h). Zeugnis vom Matrikelamt ob ledig oder verheiratet.

i). 2 klare Fotografien auf hellen Grund, 6×9 cm. Grösse.

l). 14 Lei Fiskalstempel und 2 Lei Fliegermarke, für die dem Gesuch beigeschlossenen Bestätigung, welche die Arbeitskammer ausstellt und dem Gesuchsteller ausgefolgt.

k). Eventuelle andere Beweise welche der Gesuchsteller zur Geltungmachung seiner gewerblichen Rechte als notwendig befindet.

3. Gesellenbücher.

Die gegenwärtigen Gesellen mit ihren alten Arbeitsbüchern — welche den obigen unter Punkt 2. angeführten Bedingungen nicht entsprechen (10 Jahre seit Ausstellung des Arbeitsbuches und 5 Jahre Verwendung als Werkführer bzw. selbständiger Meister) erhalten für ihr altes Arbeitsbuch ein neues Gesellenbuch.

Zwecks Austausch ihres Arbeitsbuches haben diese folgendes zu tun:

a). Ein Gesuch der Arbeitskammer bzw. deren Komitatsämtern vorzulegen. Dem Gesuche sind noch beizulegen:

b). das alte Arbeitsbuch in Original,

c). Die Quittung über 50 Lei von der Krankenkassa,

d). Auszug aus der Geburtsmatrikel

e). das rumaenische Staatsbürgerzeugnis, bei fremden Staatsbürgern das Livret zur Ausübung des Gewerbes vom Arbeitsministerium,

f). Wohnungsnachweis,

g). Zeugnis vom Matrikelamt ob ledig oder verheiratet,

h). 2 Fotografien wie oben angeführt,

i). 14+2 Stempelmarken wie oben unter l) angeführt,

j). Eventuelle andere Beweise wie unter k) angeführt.

Alle diese Gesuche um Austausch sind bis zum 30. Oktober 1936. vorzulegen. Alle jene welche bis zum obigen Termin den Austausch ihrer Befähigungsausweise (Bücher) nicht verlangt haben werden als Übertreter des Gesetzes betrachtet und gerichtlich verfolgt.

Alle jene welche um den Austausch angesucht haben, erhalten eine amtliche mit 14+2 Lei Stempel versehene Bestätigung, welche ihnen bis zur Ausfolgung der neuen, definitiven Bücher (Meister- oder Gesellenbuch) als gleichwertige Ausweise dienen.

Die neuen Bücher wird die Arbeitskammer nur vornehmen, wenn die betreffende Prüfungskommission für jeden einzelnen Fall ihr Gutachten wird abgegeben haben.

B) Erstmalige Ausfolgung von neuen Meister- und Gesellenbüchern.

I. Das Meisterbuch können jene erhalten, welche durch Studien oder praktische Ausbildung sich die vollkommenen Kenntnisse eines Handwerkes erworben haben.

Es wird auf zwei Arten zuerkannt:

1). Auf Grund von Akten:

a). Ingenieuren und Architekten die vom Staate anerkannte Diplome besitzen.

b). Absolventen von Spezialfachschulen wie Gewerbeschulen, Haushaltungsschulen, Akkerbauschulen etc.

Alle die unter a) und b) genannten müssen der betreffenden Prüfungskommission die Diplome bzw. Absolvierungszeugnisse vorlegen.

2. auf Grund einer Prüfung:

Gesellen (Arbeiter) welche nachweisen, dass sie das Handwerk — ausser der Lehrzeit — mindestens 3 Jahre lang praktisch ausgeübt haben.

Diese Praxis kann mit folgenden Akten nachgewiesen werden: a) durch das Arbeitsbuch, welches vor 3 Jahren ausgestellt ist, b) durch ein Zeugnis der Arbeitgeber in welchen bestaetigt wird, dass der Betreffende als Geselle bei ihm gearbeitet hat, c) Krankenkassaversicherungsbüchel oder sonstige Bestaetigungen der Krankenkassa über die geleisteten Versicherungsbeiträge durch 3 Jahre.

II. Das Gesellenbuch können jene erhalten, die sich komplette Ausbildung im Handwerk — sei es durch eine praktische Ausbildung als Lehrling, sei es durch Besuch einer gewerblichen Fachschule — erworben haben.

Es wird auf drei Arten zuerkannt:

1. Auf Grund von Akten:

a). Jenen welche einen von der Arbeitskammer bestaetigten Lehrbrief (Lehrlingszeugnis) und das Abgangszeugnis einer Lehrlingsschule aufweisen.

b). Jenen welche eine Spezialfachschule wie

Gewerbeschule, Haushaltungsschule, Akkerbauschulen, etc. absolviert haben.

2. Auf Grund einer Prüfung:

Jenen welche den Lehrbrief (Lehrlingszeugnis) besitzen, jedoch die Lehrlingsschule nicht absolviert haben.

3. Auf Grund einer Prüfung zu der die spezielle Genehmigung des Arbeitsministeriums erforderlich ist:

Jenen die weder ein Lehrlingszeugnis noch ein Zeugnis über die Absolvierung einer Fahrschule, noch irgend welchen sonstigen Akt besitzen aus dem die Gewerbliche Ausbildung hervorgeht.

Fachprüfungen.

Die Prüfung der Kandidaten welche ein Meisterbuch verlangen besteht:

a). Aus der praktische Ausführung einer Facharbeit in einer von der Prüfungskommission bestimmten Werkstätte, und unter ihrer Aufsicht.

b). aus der Anfertigung eines kompletten Devises (Kostenvoranschlag über die durchgeführte Arbeit.

c). aus einer mündlichen Prüfung in Bezug auf die Materialien und Werkzeuge welche in dem betreffenden Fach zur Verwendung gelangen, sowie über die Kenntnisse der Arbeits- und Gewerbegeetze im Allgemeinen.

Die Prüfung der Kandidaten welche ein Gesellenbuch verlangen besteht:

a). Aus der praktischen Ausführung einer Facharbeit in einer von der Prüfungskommission bestimmten Werkstätte, und unter deren Aufsicht.

b). aus einer mündlichen Prüfung mit Bezug auf die ausgeführte praktische Arbeit.

Alle jene welche die erstmalige Ausfolgung eines Meister- oder Gesellenbuches anstreben, haben der Arbeitskammer bzw. ihren Komitatsämtern ein Gesuch (Formular bei der Arbeitskammer erhältlich) vorzulegen. Gesuch zu stempel mit 8+1 Lei Stempelmarken. Dem Gesuch sind noch beizulegen:

a). Die Akten mit welchen die gewerbliche Ausbildung nachgewiesen wird (Diplom, Zeugnisse, Gesellenbuch, Arbeitszeugnisse, Lehrbrief, etc.) sowie oben für jede einzelne Kategorie angeführt ist.

b). Auszug aus der Geburtsmatrikel,

c). rumänische Staatsbürgerzeugnis,

d). Wohnungsnachweis,

e). Quittung über 300 Lei für das Gesellenbuch bzw. 500 Lei für das Meisterbuch, welche bei der Krankenkassa eingezahlt wurden.

f). 2 Fotografien wie schon früher erwähnt.

g). 14+2 Lei Stempelmarken für eine von der Arbeitskammer event. auszufolgenden Bestätigung.

Die Arbeitskammer wird das verlangte Gesellen- bzw. Meisterbuch nur ausfolgen, wenn die Prüfungskommission das Gutachten abgegeben hat.

C) Ausfolgung von Gewerbebrevets.

Alle Gewerbetreibende, welche eigenes Werkstätten mit höchstens 10 bezahlten Angestellten (Lehrlinge nicht inbegriffen) und 20 HP Motorkraft arbeiten, sind verpflichtet ein Gewerbebrevet zu verlangen. Ein Gewerbebrevet kann nur Jener erhalten, der ein Meisterbuch besitzt, ohne Rücksicht darauf, ob er die im Wege des Austausches, oder neu, auf Grund von Akten einer Prüfung erhalten hat. Somit hat das Ansuchen um Ausfolgung eines Gewerbebrevets erst nach Erhalt des Meisterbuches zu erfolgen. Ausgenommen hiervon sind die Ingenieure und Architekten, mit den vom Staate anerkannten Diplomen, welche zur Erlangung des Gewerbebrevets kein Meisterbuch benötigen. Sie sind jedoch verpflichtet dem Gesuch um ein Gewerbebrevet das betreffende Diplom beizulegen.

Alle jene selbständigen Gewerbetreibende, seien es solche mit alten Betrieben, oder Neuanfänger welche um ein Gewerbebrevet ansuchen, haben innerhalb 30 Tagen nach Eröffnung des Betriebes der Arbeitskammer ein Gesuch (vorgeschriebenes Formular mit 8+1 Stempel versehen) einzusenden und diesem Folgende Akten beizulegen:

a). Meisterbuch des Gewerbetreibenden (Ingenieure und Architekten das abschriftliche Diplom).

b). Die Betriebsbewilligung (Sanitätsbewilligung) von der zuständigen Sanitätskommission.

c). die Quittung über 200 Lei welche bei der Krankenkassa eingezahlt wurden.

d). einen Auszug aus der Geburtsmatrikel.

e). ein Zeugnis vom Matrikelamt ob ledig oder verheiratet.

f). das rumänische Staatsbürgerzeugnis, oder

bei fremden Staatsbürgern das Livret zur Ausübung des Gewerbes vom Arbeitsministerium g). Wohnungsnachweis.
h). 2 Fotografien wie schon vorhin immer erwähnt.

Die Arbeitskammer wird auf Grund der obigen Akten das verlangte Brevet ausfolgen.

Alle diese Formalitäten müssen genauestens eingehalten werden, damit die Gesuchsteller nicht den gesetzlichen Sanktionen ausgesetzt werden.

Soweit die amtlichen Weisungen der Arbeitskammer.

Wenn man diese amtlichen Verfügungen dem Text des Gesetzes entgegenstellt, muss man feststellen dass die Auslegung der einzelnen Bestimmungen sowie der gegangen ist, dass die Beschaffung einiger der verlangten Beweise in sehr vielen Fällen rein unmöglich ist. Es wurde bereits von den verschiedenen Interessenvertretungen und professionellen Verbänden gegen diese willkürlichen und allzuweit gehenden Verfügungen — welche den interessierten Handwerkern auch erhebliche Spesen versucht durch ihre Vertreter bei den massgebenden Stellen eine Vereinfachung der Durchführung zu erlangen.

A munkások sem egyformák,
mégis szervezkednek.

Befolyásolja-e az építőanyag egészségünket?

Mindegyikünk tapasztalta már, hogy amint új lakásban, vagy idegen szobában tartózkodtunk, kellemetlen érzés kerített bennünket hatalmába, vagy épséggel rosszul éreztük magunkat. Gyakran megessik, hogy idegen helyen sehogy sem tudunk aludni. Ha ilyenkor panaszkodunk, rendszerint mosoly a válasz, vagy idegeink játéka tulajdonítjuk a nyugtalanságot. Az építészek sok minden kérdést kikísérletezett már, arra azonban — legálább is Európában — még nem fordult a figyelem, vajon nincs-e hatással egészségünkre vagy kedélyvilágunkra az építőanyag? Amerikában már foglalkoztak ezzel a kérdéssel és most egy Amerikát járt svéd építész, Birger Hammarén, a Teknisk Tidskriftben igen érdekes dolgokat mond el ebben a tekintetben. Hammarén nagy készséggel és kérdőív-módszerezéssel dolgozta fel ezt a kérdést.

Azt mondja, hogy a kézművest gyakran az anyag iránt való szeretete viszi pályájára. Az anyag ugyiszólva huzzavonzza őt. Így csinál például a fa valakiből asztalt, a fém pedig fémmunkást. Bizonyos anyagok és emberek közt valami rokonságle van, de előfordul éppen úgy az ellenkezője is, az idegenkedés. A svéd építész az építőanyagokat két nagy csoportba sorolja. Az egyik a természetes vagy semleges anyagok csoportja, ide tartozik a fa, a homok, a homokkő, a márvány, stb. Ezek az anyagok nem ártalmasak egészségünkre. A másik csoport a mesterséges anyagok csoportja. Ezek az anyagok viszont többé-kevésbé nagyon hátrányosan hatnak reánk: Birger Hammarén azt állítja, hogyha valamely házban jól vagy kevésbé jól érezzük magunkat, akkor tulajdonképpen a tulajdonságok tünete körül forog a kérdés. Vannak ugyanis emberek, akiknél tojás, hal, homár, rák, földi eper, stb. élvezése ugynevezett allergiás megbetegedést idéz elő. Sokszor kiütésekkel jár. Hasonló tüneteket okoz a virágpor, finom hajsza-lak érintése, stb. Sok betonházban például gyenge, de mégis jellemző szagot érzünk, amely az alsóbb fekvésű részekben erősebb, felfelé pedig elhalványodik. Hiába nyitják ki az ablakot, mégis érezni fogjuk.

Elég ok forog fenn arra, hogy feltegyük: a mesterséges építőanyagokban vannak anyagok, amelyek allergiát okoznak. Erre vonatkozóan azonban még alig-alig végeztek kísérletet. Amerikában például azt mondják, hogy a cement ilyen anyag, ezért kutatások folynak, miként lehetne a cement ilyen hátrányos tulajdonságát kiküszöbölni. Hammarén fejtegetései mindenképpen arra fogják ösztönözni a szakköröket, hogy foglalkozzanak ezzel a köztudatban élő, de a tudomány által még meg nem vizsgált kérdéssel.

FELESLEGES MACERALÁS.

Megfogja a rendőr éjszaka a városban a szekert és röförmel:

— Atyafi, gyűjtsen azonnal lámpát!
— Minek az, — feleli a szekeres, — hiszen a lovam van.

Tettekkel tényező megmozdulást a szövetkezeti hitelélet ujjászervezésénél

Irta: OLÁH BÉLA dr.

Örvendetes tény gyanánt jegyezhetjük fel, hogy a Banca Națională kebelében kezdeményező akció indult meg hiteléletünk ujászervezése érdekében. A mozgalom irányítói — az eddigi nyilatkozatok szerint — különös gondot kívánnak fordítani a szövetkezeti hitel roppant nehéz kérdésének megoldására. Mint jelentették, külön bizottság alakult, melynek feladata az ügy beható tanulmányozása és a probléma minden ágazatára kiterjedő javaslatok elkészítése.

A szövetkezeti hitelbizottság eddigi működéséről hivatalosan, vagy félhivatalosan szerzőföltt kevés hír szivárgott ki. Csupán annyit tudunk — ezt is csak a fővárosi napisajtó meglehetősen hézagos közlései alapján, hogy a bizottság szakelőadója a jegybank kormányzóságához benyújtandó javaslataival alapvető nagy vonásokban elkészült és közben arra az álláspontra helyezkedett, mikép a szövetkezeti hitelt új életre keltani csakis abban az esetben lehetséges, ha a Banca Națională megfelelő összegű visszleszámitolási hitelkeretet biztosít az országban működő hitelszövetkezetek javára. Ez valóban „Kolumbusz tojása” s éppenséggel nem szükségeltetik pénzügyi lángelme el nem vitatható igazságának felismeréséhez.

Mindenki tudja, még az iskolás gyermek is, hogy egy ország hiteléletének főforrása a nemzeti bank, — az a pénzügyi intézmény tehát, amelynek hivatása valamely állam pénzgazdálkodásának legfőbb irányítása.

Nincs kétségünk az iránt, hogy a Banca Națională is komolyan törekszik hitelügyünk szanálására és áldozatoktól sem riad vissza, hogy az ország gazdasági vérkeringését kihelelhető új pénztörök verátömlésztésével frissítse, gyorsítsa. Ennek a törekvésnek vannak már bizonyos gyakorlati példái is. Hogy egyebet ne említsünk, e cél megközelítésére szolgál az az évi 80 millió leányi hiteltörök is, amely szövetkezeti visszleszámitolás céljából állítottott az Országos Szövetkezeti Központ rendelkezésére.

Ezt a nem jelentéktelen összeget nyilván rendelkezésükre megfelelően használták fel a bizonyára vannak olyan hitelszövetkezetek, amelyeket a visszleszámitolás ily módon történt lehetővé tételével talpra állítottak. Am — fájdalom — a 80 millió kiutalásokból az ardeal-i területen működő s nagyjából népkisebbségi alapítású szövetkezetek egyetlen banát sem láttak. És éppen azon a ponton kezdődnek a jogosult aggódalmak, hogy a jövőben sem fog reájuk nézve előnyösebbre változni a helyzet. Még akkor sem, ha a Banca Națională lényegesen tágit a szövetkezetek részére fenntartott hitelkereten.

Nálunk, sajnos, a gazdasági élet sem mentes a mindenkori pártpolitikától. Kormányváltások idején közintézményeink garnitúrái is rendre kicserélődnek. Az új vezetőségek új célkitűzések munkatervét állítják fel s ezeknek egyikéből sem hiányzik bizonyos politikai szolgálatok burkolt jutalmazása. A népkisebbségek gazdasági érdekei ily

körülmények között háttérbe szorulnak s a szerzett tapasztalatok azt a tételt igazolják, hogy szövetkezeteinknek a maguk erejéből — öntevékenyen — kell megkísérelniük a feltámadást.

Egészen pesszimista alapot nem helyezkedünk s nem tartjuk lehetetlenné, hogy a Banca Națională új hitelszervező megmozdulása magasabb szempontok szerint fog mérlegelni és a népkisebbségi szövetkezeteket sem tekinti majd „elhanyagolható mennyiségű”-nek. Ugyde ennek a gyümölcsnek előreláthatóan hosszú időre lesz szüksége, hogy tökéletesen megérleljék.

Pedig a néphitel rendezése rendkívül sürgős. Hiszen a mai helyzetben már ott tartunk, hogy különösen a gazdatömegeket fenyegetik uszarakölcsönök háttámadásai s éppenséggel nem rémlátás az a veszély, hogy egy újabb egészségtelen eladósodási folyamat esetleg lerombolhatja a roppant áldozatok árán végrehajtott adósságtörlesztés előnyeit.

Az az érzésünk, egyben pedig szilárd meggyőződésünk, hogy a szövetkezeti eszmét népszerűsítő ankétezés kora már túlhaladott álláspont. A talaj már jól meg van munkálva az eszme befogadására. Most már komoly, gyakorlati értékű tényeknek kell bekövetkezniük. Örökös „köldökszemlélet”-tel nem tesszünk egyetlen lépést sem előre, ellenben a tétovázással helyrehozhatatlan károkat okozunk egész népi közösségünk gazdasági életének.

A magántöröknek kell tehát megmozdulnia. Azoknak a közpénzfőnökségeknek, melyek eddig a szakmázásokban, a párnahuzatokban, meg az ócska hársnyaszarakban bujtak meg, vagy ingatlanok vásárlásában keresnek jól biztosítottnak vélt elhelyezkedést. Szét kell tiporni a sokat emlegetett bizalmi válság hidraféjét. Elvégre a jólvezetett szövetkezet éppen elegendő garanciát nyújt s az okos, előrelátó kihelelési politika biztos gyümölcsözéssel kecsegtet.

Ardeal, a Banat, Sarmar, Maramureş és a Criş-völgy magyar lakossága hivatalos becslés szerint is megközelíti a másfélmillió lélekszámot. Ha ennek a néptömegnek csupán egytizenhatodrésze — vagyis minden tizenhatodik lakos — jegyezne szövetkezeteinknél egy-egy darab 500 leas névértékű részjegyet, mintegy negyvenmiliányi új török állana a néphitel rendelkezésére. Oly igen jelentős összeg tehát, amely pénzgazdaságunk hinárjából könnyűszerrel kiegészíthető és a kezdet nehézségeit elhárítva, hitelszövetkezeteink önmagukat tudnák kiadósan, jelentősebb külső segítség nélkül táplálni.

Bölcsen tudjuk, hogy ily példamutató összefogásra nem számíthatunk. Pedig az sem lehetetlen, amint a százok ragyogó példája igazolja. Mi a tettekkel tényező megmozduláshoz szerényebb eredményekkel is beérnők. Valljuk azonban, hogy ültött a tizenkettedik óra. Végre rá kell eszmélnünk saját életérdekeinkre, amelyeknek parancsszava a tettrekész, áldozatos, jövőbe tekintő, kölcsönösségre épített önségely.

ELADÓ:

45 lóerős benzinmotor,

stabil, jó állapotban. Astra gyártmány, eddig 12 famegmunkáló gépet hajtott. Kevés átalakítással petróleum vagy faszén-gáz hajtásra is alkalmazható.

Érdeklődni Reinhart Fülöp Butorgyár

Arad, Strada Horia 2 szám.

Jogesetek a kisipar köréből

Nemcsak az zárórakihágás, ha valaki záróra után forgalmat bonyolít le, hanem maga a nyitvatartás ténye is.

Rendörkomiszárok által felvett büntetési jegyzőkönyvek ellen bizonyításnak van helye.

A timişoara-i ítélőtábla harmadik tagozatának 5346-1935. számú elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő munkaadó ellen egy rendőrségi közeg azon a címen, hogy a megállapított hivatalos zárórán túl tíz perccel később zárta be üzletét, kihágási jegyzőkönyvet vett fel. A jegyzőkönyv adatai alapján az elsőfokú munkaügyi hatóság 500 lei pénzbüntetésre ítélte az iparost, aki az ítélet ellen a törvényszékhez felebbezett. Felebbezésében előadta, hogy a záróra bekövetkezése alkalmával nem voltak vevők az üzletben és mindaddig egyetlen vevőt sem szolgált ki, amíg a záróra bekövetkezése után tíz perccel az üzletét bezárta, tehát nem követett el kihágást. Állításának igazolására tanukat is nevezett meg.

A törvényszéki döntés elutasította az iparos felebbezését azzal, hogy a rendőrségi közeg által felvett jegyzőkönyv ellen tanuval való bizonyításnak helye nincs, mert az ilyen jegyzőkönyvek ellen egyedül és kizárólag úgy lehet védekezni, hogy annak tartalmát a felebbező hamisnak (inscriere de fals) nyilvánítja.

A kedvezőtlen döntés ellen az iparos a táblához élt felülvizsgálattal a büntető perrendtartás 385-ik és a vasárnapi munkaszünetéről szóló törvény 22-ik szakaszának megsértése miatt. Hivatkozott arra is, hogy az említett törvény 22-ik szakaszában körülírt kihágás elemei az ő esetében nem forognak fenn.

Az ügyvel a timişoara-i ítélőtábla III-ik tagozata foglalkozott. Megállapította, hogy a munkaszüneti törvény 22-ik szakasza értelmében kihágást követ el, aki üzletét a törvényes zárórán túl nyitva tartja.

A törvényes rendelkezések szerint nem lényeges, hogy volt-e vevő az üzletben, vagy sem. A kihágás elemei tehát jogilag ki vannak merítve, ha az üzlet a záróra időpontjában nem zárattott be. Megállapította a tábla, hogy a törvényszék helytelenül értelmezte a záróra törvény 25-ik szakaszát, amikor úgy magyarázta, hogy a rendőrségi közeg (comisar) által felvett büntetési jegyzőkönyv csak akkor semmisíthető meg, hogyha hamisnak deklarálják és az ellen tanukkal való bizonyításnak helye nincs. Megállapította azonban a táblai döntés azt is, hogy a vonatkozó törvényes intézkedés helytelen értelmezése ellenére is helyesen járt el a törvényszék, amikor döntésében a jelen jogesetben szereplő iparos tanukihallgatási kérelmének nem adott helyet, mert az iparos azt akarta bizonyítani, hogy a záróra túllépésének idejében nem volt vevő az üzletében. Már pedig ez a körülmény, mint a törvény fenti helyes értelmezése igazolja, a kihágás fenforgása ügyében nem bír fontossággal.

A fenti ténymegállapítások alapján a táblai döntés az iparos felülvizsgálati kérelmét elutasította, ami által az 500 leies kihágási bírság életbe lépett.

Mikor iparos a husiparos és mikor kereskedő?

Ha a biztosított iparost alaptalanul zárja ki tagjai közül a betegsegélyző, köteles megtéríteni az iparos kárát, amit ezáltal elszenvedett.

Az arad-i ítélkező bizottság 1324-1936. számú elvi döntvénye.

Egyik arad-i husiparos annak rendje és módja szerint jelentkezett a társadalombiztosító pénztárnál, hogy betegsegélyzői nyugtakönyvét átcserelje. A pénztár azonban a nyugtakönyv átcserejét azzal az indoklással, hogy a husiparosok nem tartoznak a biztosításra kötelezettek közé, megtagadta. Ez 1935. áprilisában történt. Pár héttel ezután az említett husiparos felesége megbetegedett. Kezeltetése magán orvos igénybevételével történt és ötezer leibe került. Ugyanennek az esztendőnek novemberében betegsegélyzői ellenőr szállt ki a husiparoshoz és megállapította, hogy az alkalmazottak biztosítása rendben van, a bélyegek is szabályszerűen be vannak a könyvecskébe ragasztva, de a munkaadó áorlistól novem-

Kavarodás az „impozit proportional” körül

Mint értesülünk, a transilvania-i és banat-i kereskedő egyesületek szövetsége sürgős beadvánnyal volt kénytelen a pénzügyminisztériumhoz fordulni egyes pénzügyigazgatóságok, így az arad-inak is azon értelmezése ellen, hogy a kereskedők és iparosok üzletük körében végzett és számlázott rendes eladásai után nem csak a 0.2 százalékos számlabélyeget és a megfelelő repülőbélyeget tartoznának feiragasztani, de ezen felül még 1.4 százalékos impozit proportionalt is, ami 100 leit meghaladó összegnél csak a pénzügyigazgatóságnál készpénzben volna befizethető. A pénzügyigazgatóságok ezt az értelmezést arra alapítják, hogy a bélyegtörvény 1936 április 1-i módosítása alkalmával ahhoz a szakaszhoz, amely a kereskedőknek és iparosoknak az állam, megye és községek részére történő munkavállalásai, szállításai és ellátásai után, akár írásbeli szerződésen, akár szóbeli megállapodáson, vagy árbejtésen alapultak, a számlaösszeg után 1.4% százalékos impozit fizetnie, most egy új zárórendelkezés jött, amely szerint ha ugyan ezek az ügyletek magánosok közt jönnek létre, akár szóban, akár írásban, akkor ezek is tartoznak az 1.4%-ot fizetni. A pénzügyigazgatóságok úgy fogják fel, hogy a kereskedőnek üzlete körében vég-

zett rendes eladásából eredő számlái is egy szóbeli megállapodás folyamánai. Nem veszi ez az álláspont azonban figyelembe, hogy úgy a régi, mint az új törvényszöveg csak bizonyos kivételes ügyeket terhel meg és ezek alá nem vonható az üzlet körébe eső rendes eladás, amelyről egy előző szakasz intézkedik és 0.2% százalékos impozit proportionalt ír elő és nem veszi figyelembe, hogy az új toldalékszakasz kifejezetten magánosok közti hasonló ügyletekről beszél, tehát nem vonatkozik a kereskedőkre és iparosokra, mert a törvény minden rendelkezésében élesen és szabatosan ellentétbe állítja ezt a két fogalmat: particulari és comercianti-industriai. Ezeknek az érveknek az alapján a szövetség, hogy megelőzze az esetleges zaklatásokat és céltalan jogcseréket, azt kérte a pénzügyminisztériumtól, hogy vagy körrendelettel utasítsa a hatóságokat a törvény helyes értelme szerinti eljárásra, vagy ha kétséges volna a törvény helyes értelme tekintetében, akkor tegye át az ügyet a bélyegtörvény 110 §-a értelmében a minisztérium mellett felállított központi bélyegbizottsághoz értelmezés és kötelező véleményezés végett. A szövetség megtett mindent, hogy a kérdésben minél sürgősebben döntés jöjjön.

NYILTTÉ.

Az alábbi közleményért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Boros Ivor, a hírneves kefekötő arról is nevezetes, hogy nagyon szeret találókérdéseket feladni.

— No, — mondta egyik nap, poharazgatás közben, — ki tudja megmondani, hogy mi különbség van a Zeppelin, a szivar és egy deci bor között?

— Halljuk, — felelte mártírraccol a korcsmáros. — A Zeppelin léghajó, a szivar elég, ha jó, egy deci bor pedig nem elég, ha jó.

Udvarias nevetés után folytatta: — Mi különbség van a makaróni és a telefonoshölgy között?

— Halljuk. — A makaróni üres fondl, a másik pedig telefonál. Végül pedig mi különbség van egy fogkefe és az Eiffel-torony között?

— Na? — Semmi, mert egyiken se lehet csónakázni.

Mintavásár Oradea-n.

Folyó év október 17—25-ike közötti őszi mintavásár lesz Oradea-n, a Kereskedelmi Csarnok helyiségében. Eddig több mint 200 nagy cég jelentette be részvételével Ardeal legfontosabb ipari centrumaiból. Külföldről is sok résztvevő jelentette érkezését, főleg Magyarországból, Csehszlovákiából, Lengyelországból, Ausztriából.

VALÓSZÍNŰSÉG.

Két srác beszélget az uccán:
— Te Gyuszi, mit gondolsz, mi lehet az értelme annak, hogy szemet szemért, fogat fogért.
— Pontosan nem tudom, — felelte őszintén a kis Gyuszi, — de az biztos, hogy valami köze van a boxoláshoz.

berig nem ragasztotta a bélyegeket a könyvébe, tehát nem fizette saját személye után az illetékeket.

A felfedezett szabálytalanságról az ellenőr büntető jegyzőkönyvet vett fel, ami ellen a husiparos felszólamlással élt. Indoklása, hogy ő tagsági könyvecskéjét mindaddig rendben tartotta, tehát illetékeit is rendesen fizette, amíg meg nem tagadták a könyvecské becserejét, tehát el nem távolították a betegsegélyző tagjai közül. Azzal az indoklással, hogy a felesége betegsége abban az időben kezdődött, mikor a fenti munkaadó, tehát családja is tagja volt a betegsegélyzőnek, felszólamlásában a husiparos a felesége betegségére költött ötezer leies orvosi költség megtérítését is követelte, azzal az indoklással, hogy a társadalombiztosító alap nélkül távolította el őt az inézmény kötelékéből.

A felszólamlást az elsőfokú ítélkező bizottság letárgyalva megállapította, hogy a husiparosok két csoportba oszthatók. Az első csoport élőállatot vásárol, azt levágja és eladja, míg a második csoport az általa előállított húst ipari cikkek (sonka, kolbász, felpótl, stb.) dolgozza fel. Az elsőfokú bizottság

„A kormányok nem valósítják meg az indokolt határozatokat, a világ továbbra is az állami beavatkozással marad...”

Az Adeverul írja:

A nemzetközi kereskedelmi kongresszus Bucaresti-ben egész sor határozatot hozott a kereskedelem szabadságának helyreállítására, a pénzügyi-társasági és a vámtarifák leszállítására vonatkozóan. Érdekes és meggyőző beszédek hangzottak el. A felszólalók mind rámutattak arra, hogy az emberiség gazdasági pusztulásához vezet a kontingentálási rend, az idegen valuták ellenőrzése és az árfolyamok hullámlása. Szerencsétlenségre azonban nem jelölték meg az eszközöket, melyeknek alkalmazásától javulást remélhetünk. Nem alkottak pontos és praktikus tervet, melynek megvalósítása révén újjászülethetne a világgazdaság. Előbb is tartottak már ilyen kongresszusokat, melyeknek hasonló elvi jelentőségű határozatokat hoztak. A Népszövetség szintén a régi idők szelleméhez való visszatérést ajánlja, amikor szabad volt a pénz és áruforgalom. Ezelőtt három évvel ugyanezt mondták Londonban, eredmény mégsem volt. A kormányok nem valósítják meg az indokolt határozatokat, a világ továbbra is az állami beavatkozással marad. Honnan ered ez a tehetetlenség, bár meg volna a jóakarát? A nemzetgazdaságok és politikai irók erre a kérdésre különböző válaszokat adnak. Egyesek szerint a szociálgazdasági rendszer elévült és szó sem lehet a kereskedelem szabadságának visszatéréséről. Mások ellenkező véleményen vannak. Nem akarunk érdemben tárgyalni, csupán arra mutatunk rá, hogy hét év telt el a válság felbukkanása óta és gazdasági téren ma is a pusztulásnál tartunk. Egyes államok mind magasabbra emelik a sorompókat. Nincs be- és kivándorlás. Van hely, hol a lakosság zsúfol, másutt lakatlan területre akadunk. Senki nem tudja, hogyan fogunk szabadulni a borzasztó állapottól.

megállapítása szerint az első csoport kereskedőnek minősítendő, tehát nem tartozik a társadalombiztosító kötelező tagsága alá, csak a második csoport, amely iparosnak minősítendő. Megállapította a bizottság egyben azt is, hogy a felszólamló husiparos a második csoportba tartozik és így jogtalanul távolított el a társadalombiztosító tagjai közül. Ez azt jelenti, folytatja a megállapítás, — hogy a husiparos kizárattatásának ideje folyamán is, tehát 1935. április havától novemberig terjedő időben is tagja volt a biztosító pénztárnak. Mivel a jelzett hónapok alatt a husiparos nem a saját hibájából zárattott ki a betegsegélyző kedvezményeinek élvezéséből és beigazolt, hogy felesége ez idő alatt volt beteg, megállapított, hogy a betegsegélyző hibájából szenvedett a husiparos kárt azáltal, hogy felesége gyógykezelését magánorvossal súlyos költségek árán kellett végeztetnie. Az ítélkező bizottság meg is ítélte az ötezer leies kártérítést a husiparosnak és kötelezte a biztosító pénztárt, hogy az illetőt visszamenőlegesen hatállyal tagjai közé újra felvegye.

Közi: KELE SANDOR dr.

Ha már tagja vagy a betegsegélyzőnek, vedd is igénybe annak kedvezményeit.

„A Banca Nationala-nak közintézménynek kellene lennie, mint más országokban...”

A Dreptatea írja:

A jegybank kormányzója az olasz példán felbuzdulva, törvényjavaslatot készített a hitelélet felámasztására. Ezt a jegybank ujjaszervezése kell megelőzze. Az utóbbi évek gazdasági tapasztalatai a bankjegykibocsátó intézeteknek új hatáskört biztosítottak. Döntő szerepet játszanak a külkereskedelemben és a nemzetgazdaság fejlesztésének irányításában. A jegybank részvényei csak addig maradhatnak magánkézben, míg a pénzkibocsátáson kívül nincs egyéb dolga. Ma már az állam a részvényeket egészben, vagy részben másnak át nem adhatja, különben állandó nézeteltérésről van szó, minek pusztító hatása el nem maradhat. A Banca Nationala alkalmatlan szervezése okozza a hét év óta jelentkező konfliktusokat. A Banca Nationala közintézmény kell legyen, úgy, mint más országokban. Dániában és Itáliában minden nehézség nélkül vette át az állam a jegybankot, mely — úgy, mint nálunk — részvénytársaság alakjában dolgozott. A részvényeseket kártalanították és alaptőkére az állam gondoskodott. A termelők minden osztálya képviselve kell legyen a jegybank vezetőségében. Jó volna, ha a dán példa szerint alakítanánk át a jegybankot. Felülről lefelé kell elkezdeni a reformokat.

MEGLEPETÉS.

- Miért vagy olyan szomorú?
- A feleségem meglepett egy kislánnyal.
- Más ember ennek örülni szokott.
- De engem egy huszonegy éves kislánnyal lepett meg.

Egyszerűsítik az egyenesadók eddigi rendszerét.

A pénzügyminiszter elnökletével értekezlet volt a pénzügyminisztérium épületében, amelyen az egyenes adó egyszerűsítésének módjait tárgyalta meg a pénzügyminiszter szakosztályainak vezetőivel. Az új adózási rendszer október végével lépne életbe. Ugyancsak e héten tartott előzetes megbeszélést a pénzügyminiszter az október 15-én Párisban működő pénzügyi tárgyalásokra küldendő bizottság tagjaival is, akik majd az ország hitelezőivel fognak tárgyalásokat folytatni a francia fővárosban.

SAKSZERU VALASZ.

- Mondd, kérlek, miért építik a modern házat lapos tetővel?
- Bizonyára azért, hogy a jelszólog-teher biztonságban álljon rajtuk.

„Csodatiükör”-rel hengerelte le egy párisi nő divatszalon a konkurenciát.

Párisból jelentik: Egy fényesen berendezett párisi nő divatszalon az utóbbi években nagyon fellendült. Főleg egy különleges képességének köszönhető a nagy forgalmat: olyan ruhamodelljei voltak, amelyek a kövér nőkön is nagyszerűen álltak. Hosszu ideig senki sem vette észre, hogy a szalon tulajdonosnője ezt a pompás eredményt egy ravasz fogással érte el. A próbatérmeiben lévő összes tükrök alig észrevehetően domborodó, enyhén hajlított üvegből készültek. A természetből tudjuk, hogy a domboru tükrök kicsinyített képet mutat és ha a tükrök függőlegesen henger alakúak, akkor a kicsinyítés csak a vízszintes méreteknél érvényesül, tehát a próbáló hölgyek magasságát rendszeresen mutatta és csak a szélességük-ből vett el egy keveset.

A hű hölgyek természetesen nem tudtak erről és a kitűnő modelleknek tulajdonították előnyös karosságukat. A cselt egy férj leplezte le, akinek feltűnt a felesége alakja és a tükrök közötti eltérés. Alaposan szemügyre vette a tükröket és a párisi büntető kamaránál feljelentést tett csalás címen az élelmes tulajdonos ellen.

A tárgyaláson nagy hölgyközönség vett részt és egymást követték a kacagtató derűs jelenetek. A tényt letagadni vagy megcáfolni természetesen nem lehetett, de a bíróság megértő volt és a méltánylandó enyhítő körülmények figyelembe vételével egészen csekély pénzbírságra ítélte a vádlottat.

Tovább folytathatják az ipart az iparosok özvegyei és árvái

Be kell nyújtaniuk az új ipartörvény szerint október 30-ig nekik is az iparendély kicserélésére vonatkozó kérelmet a munkakamarához.

Az új ipartörvény végrehajtási utasítása szerint is szakképzett üzletvezetőt kell alkalmazni

Az új ipartörvény értelmében az iparosok özvegyei vagy árvái minden akadály nélkül megkaphatják az új iparigazolványt, de a törvény kötelezi őket arra, hogy szakképzett mestert tartsanak. Az új ipartörvény most megjelent végrehajtási utasítása értelmében az iparosok özvegyeinek vagy árváinak is folyó év október 30-ig kell benyújtaniuk az iparendély kicserélésére vonatkozó kérelmet a munkakamarához. A munkakamara a kérelem alapján az új iparendélyt kiállítja, de az érvényét veszti, amikor az iparos özvegye újból férjhez megy, vagy az iparos árvája közben eléri nagykorúságát. A végrehajtási utasítás azt is megemlíti, hogy az iparosok özvegyei vagy árvái üzemet nem vezethetik önállóan, csak abban az esetben, ha mesterkönyvvel rendelkeznek és ha ilyen nem volna, úgy kötelesek mestert alkalmazni.

Azok a fizetésektelen iparosok, vagy az iparosoknak az a része, akiknek áruaktárát adóban vagy

más címen elárverezték és e miatt nem a saját nevük alatt folytatják tovább iparukat, kényes helyzetbe kerülnek és egyes vélemények szerint nem kérhetik iparendélyük becserélését, mert a végrehajtási utasítás ilyen esetekben ezt a lehetőséget csak azok részére biztosítja, akik több mint tíz munkással dolgoznak vagy husz lóerőnél nagyobb üzemmel működnek. Valószínű, hogy a végrehajtási utasítás mellett még egy újabb intézkedést is kiad a munkaügyi minisztérium, mert többeszerre tehető fentemlített iparosok száma és ezekről még nem történt intézkedés. A leghelyesebb tehát, ha az ebbe a kategóriába tartozó iparosok, akik tíz munkánál kevesebbet foglalkoztatnak és husz lóerőnél kisebb lőerejű gépekkel vannak felszerelve, iparukat pedig az ismert okok következtében feleségük nevére állították ki, beadják a törvényben előírt határidőig a becserélésre vonatkozó kérvényüket a munkakamarához, mert biztosra vehető, hogy később róluk is gondoskodás történik.

Csak akkor veszi Cluj város házikezelésbe a temetkezést és kéményseprést, ha pénze lesz rá

A cluji városi tanács az érvényben levő városi szabályrendeletet a közigazgatási törvény rendelkezései alapján átdolgozta. A törvény ugyanis határozottan előírja, hogy e hó 27-ig a szabályrendeleteket az új törvény szellemének megfelelően kell átalakítani. A városi tanács a szabályrendeletek átdolgozásával kapcsolatban tervbe vette a kéményseprő szolgálat és a temetkezési intézetek házi kezelésbe való vételét is. Az időközi bizottság Dragan Nicolae polgármester elnöke alatt a napokban ült össze, hogy dr. Baba pénzügyi tanácsos és dr. Nedeia közigazgatási tanácsos által előterjesztett szabályrendeletmódosításokat tárgyalja. Elsőnek dr. Baba terjesztette elő a községi illetékek kivételéről és behajtására vonatkozó eddig érvényben levő szabályrendeletek egyszerűsítésére vonatkozó tervezetét. A javaslat, a mely alapos és előzetes tanulmányok alapján készült el, egyszerűsíti a községi illetékek eddigi rendszerét, meggyorsítja az eddigi eljárást anélkül, hogy a községi illetékek emelését vette volna tervbe.

Az időközi bizottság lényegtelen módosításokkal elfogadta dr. Baba Trifu pénzügyi tanácsos javaslatát.

Ezután a kéményseprői szolgálat és a temetkezési intézmények közbeségítésének terve került szóba. Az új közigazgatási törvény ugyanis felhatalmazza a városokat, hogy a kéményseprést és a temetkezést házi kezelésbe vegyék, mert a községi jövedelmét emeli. A városi tanácsot is az az elgondolás vezette,

hogyha most nem is, de legkésőbb a jövőre biztosítja magának ezt a jövedelmet. Ezért a tanácsülés lezöngelte, hogy igényt tart ezekre a jövedelmekre. Elfogadta Nedeia közigazgatási tanácsos két szabályrendeletét, mely ezt a kérdést szabályozza.

Ugy a temetkezési intézmények, mint a kéményseprési ipar közbeségítésére vonatkozó szabályrendelet mindössze két szakaszból áll. Az első szakasz kimondja, hogy Cluj város területén úgy a kéményseprés, mint a temetkezés elvégzésére csak a városnak van joga. Ezt a jogot azonban a város csak akkor fogja gyakorolni, ha megfelelő pénzügyi alapot szerez, hogy a kéményseprő ipar gyakorlását illetőleg a temetkezési intézmények megváltását végrehajthassa.

Még a szabályrendelet tárgyalása alatt felkeresték Dragan polgármestert a cluj-i kéményseprő iparosok, akik felvilágosítást kértek a készülő szabályrendeletéről. A polgármester megnyugtatta a küldöttség tagjait, hogy közvetlen veszélyről nincs szó, mert a szabályrendeletek elfogadásának csak elvi jelentősége van.

A tanácsi határozat azt jelenti, hogy a város annakidején, mikor meg lesz erre a pénzügyi fedezet, élni fog a közigazgatási törvényben meghatározott jogaival. Ez azonban nem a jelenre, hanem a jövőre vonatkozik. Ugyanez a helyzet a temetkezési intézmények átvételénél is. Egyelőre a tanács nem gondol arra, hogy ezeket az intézményeket közbeségítse, hanem csak a jövőre vonatkozó jogait akarta biztosítani.

Ha az Iparos rendszeresen fizeti a betegsegélyzői díjakat, köteles a betegsegélyző az iparos feleségét és kiskorú gyermekeit is gyógykezelésben részesíteni.

A TÜKÖRTÖJÁS MEG A RANTOTTA.

Egyik kisebb étterembe déltájban betér egy ur-ember. A pincér előkényen odaugrik hozzá:

— Asszolgája! Tetszik parancsolni?

— Ebédelnék! Mijük van?

A pincér élje teregeti az állapot. A vendég végigkíséri a drága husételeken, azután áttér az olcsóbb husételekre és végül az egészen olcsó fogásoknál állapodik meg. Hosszu ideig gusztlálja a tojásételek árait, közben csodálkozva felhuzza a szemöldökét. Végül megkérdezi a pincértől:

— Mondja kérem, hogy van az, hogy maguknál a rantotta három tojásból ugyanannyiba kerül, mint a tükörtőjás két tojásból?

A pincér hamiskásan hunyorgatva feleli:

— Azért, kéremásson, mert a tükörtőjást a vendég utánaszámolhatja.

Japán áttér a hatórás munkanapra.

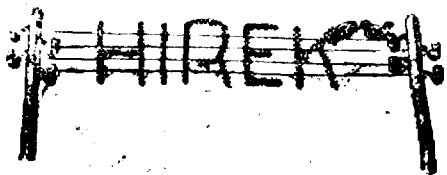
Tokióból jelentik: A Kanegafuchi nevű legjelentékenyebb japáni szövetség új munkásművet állított munkába Kobe-i szövetségében, hogy ott bevezethesse a hatórás munkanapot. A társulat két munkaszakaszban dolgoztat, melyek közül az első reggel 6 órakor kezdődik és délig tart, a második pedig 11 órától 17 óráig. A munkabérek körülbelül 25 százalékkal magasabbak a szokásos béreknél, mert az újonnan beállított munkások nem alszanak a gyár e célra emelt hálótermében. Az újítás, melyet egyelőre kísérletként vezettek be, Japánban nagy érdeklődést keltett, mert a munkaidő ilyen szabályozása a japáni textilipar újabb irányu fejlődésére óriási hatással lehet.

INDOKOLATLAN BEAVATKOZÁS.

Anyu kérdi Pistitől:

— Igazán nem értem, miért kell neked mindig verekedni Öcsivel.

— Ha nem értem, miért avatkozol bele?...

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Eves köteteknél árengedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrial — Iparos Otthon.

= **Panaszok a régi iparigazolványok becseréléséről.** Országszerte most folyik a régi iparigazolványok becserélése. Mindenfelől sok emiatt a panasz, mert az iparosoknak a kicserélés nagy kiadásokat okoz. Egy segéd kiadásai körülbelül 400, egy mesteré pedig 760 leire rugnak, mivel a törvényes illetéken felül a különböző iratok beszerzése is sok költséget igényel. Szabó Béni magyarpartti képviselő ebben az ügyben most emlékiratot intézett a munkaügyi miniszterhez. Javasolja, hogy az iparigazolványok becserélésénél tekintsenek el a különféle iratok beszerzésétől és elégedjenek meg azzal, hogy az iparos átnyújtja a régi iparigazolványt és az illeték megfizetését igazoló nyugtát. A munkaügyi miniszter az előterjesztést jóakarattal fogadta.

= **A mesterséges benzín gyártása Németországban.** A külföldi anyagok belköltségre előállítására irányuló mozgalom egyre nagyobb méreteket ölt Németországban. A szintetikus benzín gyártása nagy erővel folyik, a gyárak munkaidejét a múlt héten felemelték 40 órától 48 órára. A benzín világgia ára süllyedőben van. Állítólag még nem a mesterséges benzín megjelenése érezteti hatását, hanem inkább az, hogy egyre több állam írja elő a benzín kötelező keverését szesszel vagy benzollal, mint-hogy e két pótlóanyag sem rontja a benzinnak mint fűtőanyagnak értékét.

= **Magánkertészek a sírkertek gondozását kérik.** A virágkertészek szövetsége beadvánnyal fordult a városhoz, kérve, hogy engedje meg tagjai részére a temetősirok gondozását, amit eddig a városi virágkertészet személyzete látott el. Jac Eugen arra hivatkozott, hogy amennyiben magánkertészek is működnek a temető sírjainak diszítésénél, a különféle izlések megbonthatják az egységet. A városvezetőség egyelőre tanulmányozza a kérdést és az ügyet levette a napirendről.

A KIS ZSAROLO.

Elegáns, jóalakú, csinos hölgy száll fel egy öt év körüli kislánnyal az autóbuszra. Amikor elhelyezkednek az ülésen, a kislány halkán odaszól a hölgyhöz:

— Mama, kérek egy kis csokoládét!

— Nem kapsz többet — feleli erőlyesen a mama, — már eleget ettél.

A kislány néhány pillanatig hallgat, azután újra megszólal:

— Kapok, vagy nem kapok?

— Nem kapsz! — hangzik a még erőlyesebb válasz.

A kislány egészen közel hajol a mamájához és elszóntan a fülébe sugja:

— Figyelmeztetlek, hogyha nem adsz rögtön csokoládét, akkor hangosan, az összes utasok füle hallatára — nagymamának foglak szólítani.

— **Közzemlén a munkakamara választók új listája.** Az aradi Munkakamara közli, hogy választóinak új névjegyzéke, amelyben fel vannak véve a kerületéhez tartozó munkások, magántisztviselők, kereskedelmi alkalmazottak és mindazon kisiparosok, akik legfeljebb 10 munkással, vagy 20 lóerős motorral dolgoznak, szeptember 25 és október 25-e között az érdekelteknek rendelkezésére áll és megtekinthető Arad-on a kamara irodájában, Deva-n a Hunedoara-megyei kirendeltség, Alba-Iulian az ottani és Blaj-on a Târnava-Mica megyei kirendeltség irodájában. Felkérőleveleket a jegyzékből kimaradtak október 20-ig terjeszthetnek elő. Ugyanez a jog megilleti a jogi személyiséggel bíró szakmai érdekképviseleteket és szakszerveleteket is. A kontesztációk felett a kar. a november 5-ig dönt.

Borotváljon-e a női fodrász?

A probléma a budapesti borbély és fodrásziparban okozott nagy kavargást.

A budapesti női fodrászok a napokban népes nagygyűlésen vitatták meg sérelmeiket. Közel kétszázan jelentek meg az értekezleten, hogy megvitassák, milyen álláspontot foglaljanak el és mit tegyenek a szövegezés alatt álló fodrászrendelettel szemben. A gyűlésen elkeseredetten tiltakoztak az ellen, hogy a megélhetőségi lehetőség csökkenjen. Herczog József elnök kifejtette, hogy az ipartestület álláspontja: mindenki abból tegyen mestervizsgát, amely iparágat űzni akar. A rendelet szerint a jövőben önálló fodrásznak mindkét iparágból vizsgáznia kell, akár akarja, akár nem. Már az eddigi rokonrendelet következtében is előállt az a helyzet, hogy oda nem való elemek kerültek a női fodrászok közé, akik rontották az árakat és a nivót. Félő, hogy ez még fokozódik. Háromezer fodrász és hater ezer alkalmazott létfenntartásáról van szó. Női fodrász csak az lehessen, aki megfelelő jártasságot szerzett. Schillő János kifejtette, képtelenségnek tartja az univerzális fodrászt. Elképzelhetetlen szerinte, hogy női fodrász borotváljon, mert mindkettő külön iparág. A határozati javaslatban

bejelentették tiltakozásukat, különösen azért, mert a két szakma különböző szakutadást igényel, más gépeket is használnak és a közönség is más-más igényeket támaszt az öt kiszolgáló fodrásszal szemben. Kéri a női fodrászipar önálló képzésének fentartását.

Vágó József felszólalása után Mór Jenő dr., a kereskedelmi és iparkamara főtitkára, előadta, hogy itt nem egy szakma harcáról, hanem a szerzett jogok védelméről van szó. Ez a két iparág teljesen különálló képzettséget igényel. Hufnagel József után Vértési István a hölgyfodrászok segédeknek egyesülete nevében beszélt, kijelentette, hogy teljesen azonosítják magukat főnökeik álláspontjával.

Tehát tovább áll a harc: univerzális fodrászat, vagy külön, speciális női fodrászat legyen. Borotválni is kell a női fodrásznak, vagy sem. A női fodrászok azt mondják, hogy nem, mert ez külön iparág. Ellentét van a két iparág között abban is, hogy a férfifodrászok a százalékos berravalórendszer bevezetését kérik, a női fodrászok pedig ellenzik ezt, mert nem tartják időszerűnek.

Munkakönyv, mesterkönyv és iparigazolvány

kicseréléséhez szükséges kérvények a Munkakamara által jóváhagyott szöveggel kaphatók: Tipografia G. IENCI nyomdában, Bulev. Carol No. 63. Banca Națională-val szemben.

„Hová jutunk, ha minden így folytatódik?”

„Ofenziva Romana” címmel új hétfői lap indult Cluj-on Liviu Hulea szerkesztésében, melynek első cikke a következőket írja:

Szerencsésillagunk felragyogása után eltűnt szemünk elől s nem ügyeltünk arra, mely irányban tájékozódjunk. A tapogatózás káros hatása mindenekelőtt gazdasági téren jelentkezett, mikor a gazdasági válság a nemzetet lehangozta s alapjaiban támadta az államot. Mikor aztán a versaillesi békeszerződés mindenhatóságát is kikezdte, áthelyeződött külpolitikai térre ez az állapot. Az idegösszeomlás megszűnése után joggal kérjük: merre megyünk? Főként egyszerű emberek szájából halljuk ezt a kérdést az utcán. Családi bajaik, kenyérkereseti gondjaik között teszik fel a kérdést, melyet megtoldunk azzal: „Hová jutunk, ha minden így folytatódik?” Lapunknak célja, hogy ezekre a kérdésekre választ adjunk. Mit válaszolhatunk? Vissza kell térni arra az utra, melyet akkor hagytunk el, mikor téves irányba haladtunk. Likvidálni kell a multat. Addig is a megtorlások terrorjával ki kell irtani a korrump tisztviselő típusát, néhány fizikai értelemben vett kiirtásra volna szükség, hogy az erkölcsi ujjászületést meggyorsítsuk. Ezután csöndben el lehetne végezni az iskola, egyház s hadsereg újjászervezését, hogy ezeket a nemzet szolgálatába állíthassuk. Nem lehet nacionalista mozgalmat szociális igazság nélkül elképzelni, szükség van tehát a nemzeti jövdelem új elosztására. Ennél a fejezetnél kisebbségi elemekbe ütközünk. A termelés és fogyasztás bősége nagyrészt kisebbségi ellenőrzés alatt van. Le kell rombolni a jelenlegi törvények védelme alatt általuk épített falakat s jogaikba kell helyezni a román elemet proporcionális alapon. Meg kell segíteni a munkásosztályt és iparosítani kell az országot. Ez képezi egyedüli módját annak, hogy tehermentesítsük falvainkat. Az ország külpolitikáját függetleníteni kell minden befolyástól. Nem osztjuk meg senkivel se veszteségünket, se hasznunkat. A piramis tetejére helyezzük a monarchikus államformát.

Eladó házak Bujac-on

a 489. számú ház

(volt tulajdonosa Ghura Anton Gheorghe.)

Str. Surorilor 3. számú ház
(volt Costin vendéglő épülete.)

Ajánlatok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetére Strada I. Brătianu 18 alatt nyújtandók be.

„Nem értünk el arra a színvonalra, melyen az állam betársul a nagy városi építkezésekbe” . . .

A Lupta írja:

A városok kongresszusán az állam és községi közötti viszony kérdése is szőnyegre került. Megállapítást nyert, hogy az állam rendszeresen megtagadja segítségét. Nem értünk el arra a színvonalra, amelyen az állam betársul a nagy városi építkezésekbe. Nem értik még, hogy az államnak van első-sorban haszna a városfejlesztésből. A nyugati metropolisok nem érték volna el óriási fejlődésüket állami támogatás nélkül. Nálunk nem piramisokat, de összeomló tribünöket építenek a városok. Az állam nem segít, sőt — a törvényes adójárulékot sem fizeti meg a városnak. A városi üzemeknek sem fizet az állam s ugyanakkor maradvéktalanul hajtja be ezektől az adókat. Tízmilliárd leire volna szükség, hogy nyugati metropolis legyen Bucuresti-ből. Hogyan teremtsük elő ezt a pénzt, ha az állam nem jön segítségül. Uccaburkolás, piacépítés, egészségügyi és kulturális építmények emelése sok pénzt igényel a városokban. Rossz politikát követünk s nyugaton rég elhagyták ezt azok az államok, melyek épületeket emelnek az örökkévalóságnak.

PECH.

Mandola haza jön a kávéházból és kétségbeesett ábrázattal meséli:

— Képzeld, Róza, milyen pechem van.
— Mi történt?
— A kávéházban véletlenül átültem egy másik székre, amelyen egy kalap volt.
— Na és?
— Na és egy urtól kaptam egy pofont.
— Megérdemelted.
— Na igen, de aztán sült ki, hogy a kalap az enyém volt.

Hajmosó és hajszáritó

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengli-ház.

„Eltűnt az, amire annyi szükség van az iskolában“ ...

Az Argus írja:

Az országos közművelődés most éri el tetőfokát, mikor az ipari és kereskedelmi gimnáziumok és liceumok megnyílnak. A tanárok nem tudják pontosan mit tanítsanak, ez azonban nem fontos. A lényeg, hogy régi iskoláinktól szabaduljunk. Nem speciális tudást, de általános műveltséget adnak. A törvényhozó a való életet is számon kell tartsa. Éppen ezt hagyták most figyelem kívül. A munkanélküli intellektueket nem vették számításba. Új diplomát akarnak osztani azon a téren, ahol eddig ilyesmit nem adtak. Az állások száma pedig legjobb esetben ugyanaz marad. Akinek diplomája van, abból akar megélni. Maga a diploma azonban nem kenyér, abba az ember bele nem haraphat. A munkanélküli diplomásokból lesznek aztán a legveszedelmesebb zavargók. Az ifjak nem tudnak megélni, mert a tudomány bazarjában speciális előképzettség nélkül maradtak. Oda jutottunk, hogy a kereskedelmi gimnáziumok tanulói egy héten egyetlen órán át tanulják a kereskedelmi levelezést. Mit jelent évi 30 óra, ha feltesszük, hogy 50 tanuló van egy osztályban? Mit jelenthet, ha az ilyen oktatás több éven keresztül is tart? Nem tanítják a könyvelést sem, ehelyett „Logikát“ és „Lélektant“ tanulnak. Pedig a kereskedelemben a becslés, pontosság, rend a legjobb logika, mindegyik maga az élet tanit legjobban. Eltűnt az, amire szükség van az iskolában. A törvény hiábavalónak fog bizonyulni, kár az időért és a tanulók erőfeszítéséért.

*

KÜLÖNBESÉG.

Társaságban, ahol G. B. Shaw, a világhírű angol író is jelen volt, a házasságról beszélgettek.

— Mindenképpen az a helyes, — mondta egy idősebb dáma — ha a férfi is, a leány is, amint ki nyílik az esze, nyomban megházasodik.

— Bocssáson meg asszonyom, — szólalt meg Shaw — nekem más a nézetem. A nő, amint gondolkodni tud, valóban mindjárt házasságra gondol. De a férfi, amikor megjön az esze, rendszeren már régóta nő.

Az új pénzügyminiszter szerint ez az év kedvezőbb a tavalyinál

Mirocea Cancioy pénzügyminiszter nyilatkozatot adott a sajtónak a költségvetés végrehajtásáról augusztus 31-ig. Rámutatott arra, hogy az elmúlt öt hónap alatt közel kilenc és félmilliárd lei bevétele volt az államkincstárnak, a tavalyi nyolcmilliárdhoz képest. Általában a pénzügyminiszter kedvezőnek ítélte meg az ezévi pénzügyi helyzetet. 11 százalékkal emelték ugyan a költségvetést a tavalyival szemben, az általános bevételek azonban sokkal kedvezőbbek voltak.

Az egyetlen nehézség a nyugdíjpénztár körül merült fel, ahol késésekkel fizetik a rokkantak

nyugdíját, a községi és megyei jövedékek következtében, miután ezek nem teljesítik idejében a szükséges összegek kifizetését. A pénzügyminiszter ezzel kapcsolatosan kijelentette, hogy lépéseket tett annak érdekében, hogy teljes egészében és idejében történjenek a fizetések, 600 milliós tartalékokat teremtve erre a célra.

Összegezve, a pénzügyminiszter kijelentette, hogy ez az év jóval kedvezőbb volt, mint a tavalyi és meg van győződve róla, hogy a költségvetési esztendő minden deficit nélkül fog záródni.

Kik nyertek díjat a targumures-i ipari kiállításon

Közelmultban zárták be Targumures ipari kiállítását. Ezen a kiállításon a város kisiparának minden jelentősebb ága felvonult. A bírálóbizottság döntése alapján aranyérmeket kaptak: Csatlós Károly, Fülöp Albert, Timár Béla, Vigh István, Krausz Béla és Székely és Réti butorokért. Stahlenberg János kályhákért, Knopf Vencel és az A. R. T. aragonit dísztagyákért, Domahidy György nézőeszközökért, Kertész Emanuel jégsekrényekért, Fodor Testvérek és Koronai Gerő kárpitosmunkáért, Reichsfeld Miklós villamos tárgyaiért, Nagy Márton butorfestésért, Csizmadia István, Seiler Sámuel, Süle András rézöntvényekért, Mészáros Pál

sodronyárúért, Vlasa György fémáruháztásért, Papp József kerámiai művésztagyáiért, Bartscht Károly képrámáiért, Csáti Dezső kefégyártmányaiért, Albert Julianna művirágaiért, Weiss Mór bőráruiért, Felméry Gyula szíjgyártóáruiért, Nussbaum Testvérek baba- és játékszerekért, Bőrgyár Rt. bőrkesztyűkért, Szakács Viktor, Zamfirescu Andrei és Coros Péter cipőkért, Blénessy János, Bálint József, Koros Sándor, Sztojka György férfi ruhákért, Szalai Jenő női ruhákért, Hamlet Testvérek tükrökért és Miklós Ferenc sportgyártmányaiért.

Ezenkívül még az arra érdemesek között igen sok ezüstérmét is osztottak ki.

Klein Jenő könyv- és adószakértő

az „Az Iparos“ munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

TÉVES HIEDELEM.

Egész Arad a dühös férj esztén mulat.

A dühös férj, akit a társadalmi életben mindenki ismer, berontott a minap a házmasteréhes és rári-vált.

— Na, maga is jól vigyázz a hársra. Hallom, hogy a családemberek már három hónap óta minden este bejár egy idegen ember és maga nem tud róla.

— Bocssáson, nagyságos ur, — szólt a házmaster, — én tudok róla, csak azt hittem, hogy a nagyságához jár.

BAKARUHÁBAN

Elbeszélés.

Írta: HUNYADY SANDOR.

I.

Amikor a háború kitört, póttartalékosnak voltam be a szürkeparolis ötvenegyesekhez. Önkéntes perlit nem kaptam, de azért nagyon jó dolgom volt. Kiváló volt a káderem. Ott születtem, ismertem a fél várost. És újságíró voltam. Jóformán a redakcióból rukkoltam be az ezredhez. Az őrmesterem szerkesztő urnak szólított. Egész katonai szolgálatom abból állott, hogy hetenként kétszer felvettem az uniformist, hogy tessék-lássék megmutassam magam a századnál. Egyébként folyt a rendes élet. Civilben jártam. És a kávéház ablakából néztem, hogy marsolnak ki az állomáshoz a frontra induló menetoszlopok.

Mindezt nem hencseregésből mondom el. Minél vénebb leszek, annál jobban szégyelem, hogy elszáhlamoskodtam a magam szenvedésadóját akkor, a mikor mindenki szenvedett. De hozzátartozik a dologhoz, hogy az olvasó tudja, milyen felelőtlen kis foxterrier voltam. Hogy mennyire nem voltam igazi katona azon a nyári vasárnap délutánon, a mikor a történetem kezdődik.

Pedig nagyon katonának néztem ki abban a pillanatban. Rendes komisz kincstári bakaruha volt rajtam. Suvikos bakanca, szűk kék nadrág. Derekam az úbersvung, rézcsattján a kétféjú sassal. Éppen a kaszárnyából jöttem ki, végeztem a szolgálattal. Hazafelé igyekeztem a szállásomra, hogy visszaöblözzem civilbe és elmenjek a színházba, ahol a második szubretnek udvaroltam akkor.

Mondom, hogy vasárnap délután volt. Az ucca teli ünnepnek öltözött, sétáló cseléddel. Munkájuk gazdag gyűjtőteknője különböző fajták patakjainak. És a cselédkorzó tömegét pávafarkszerűen tarkává tették a székely, román és magyar lányok összekapaszkodott kis csapatai. Ahány falu, annyi viselet, hajszin, figura, temperamentum, pántlika, szoknya, kendő. Micsoda nyüzsgés, vidámság. Hogy ragyogtak a kimosdott, mohó arccok. Hogy ragyogtak a kimosdott, mohó arccok. Hogy ragyogtak a kimosdott, mohó arccok. Hogy ragyogtak a kimosdott, mohó arccok.

ez. A lányok közül sokan kihívóan a szemembe néztek, rámnevettek, sőt, megszólítottak. Hát hogyne. Huszonkét éves voltam és a komisz kincstári blúzban, patkós bakancsban hajszálom olyan lehettem, mint akármelyik parasztyerek. Tetszett nekem az ügy, áruház királyfinak éreztem magam. Visszakacsintottam a lányokra, meghúztam a copfjukat. Ugy viselkedtem, ahogy a vasárnapi kaland után járkáló bakának viselkedni kell. Sikereket arattam, kikaptam. A lábamra léptek, meglöktek, megcsaptak. A szélesen hömpölygő, vidám folyó egészen fölvevett kis hullámai közé.

Egyesre csak a tömeg áramlása egy magos kalotaszegi lánnyal sodort össze. Egymásnak ütköztünk. Ránestem. Gyönyörű lány volt. Tiszta, mint a patyolat. Karcsu. Megfogtam a karját: — Hová mész?

— Szeretnék keresek magamnak! — felelte hetykén a lány.

Magamhoz húztam:

— Akkor maradjunk együtt, ha tetszik, mert én is csak ugyanígy vagyok.

A lány erre megnézett. Jól, komolyan, észintén, alaposan, mintha csirke lennék, vagy káposztafej, amit meg akar venni a piacon. Aztán bólintott:

— Nem bánom. Mehetünk együtt.

Előntött a büszkeség. Valami meleg mozdult meg bennem egészen mélyen. Milliárd év gyakorlata ez. Mintha válaszolt volna bennem valami, egy másik áramközpontban pattant szikrára. Tökéletes diadalt éreztem, vágyat, gyöngédséget, odaadást. És tudtam, hogy a lány is csak úgy van, mint én. Szótlanul mentünk a lökdösődő tömegben, elkomo-lyodva. Tűz járt át a tenyeremen keresztül, amikor megfogtam izmos könyökét, hogy el ne sodródjak mellőlem.

Igazán szép lány volt. Gesztenyeszínű hajja, szürke szemű. És mintha szűk lett volna teli arcán a gyöngéd, sárgásbarna bőr, feszült az orra, az ajka, az álla. Szinte azt éreztem, hogy a szemét is nehezen tudná lehunyni, olyan rugalmas, ellenálló kis izmok feszültek mindenütt friss bőre alatt.

Amikor megszólítottam, tegeztem. De két percnyi néma séta után önkéntelenül a gyöngé-

debb és bensőbb „magá“-ra fordultam át. És meglepve láttam, hogy ez a felhőtlen homlok, fiatal parasztlány észrevette ezt a finomságot. Elhagyta ő is a hetyke hangot és meleg közvetlenséggel kérdezte, hogy hová való vagyok?

Azt mondtam, hogy megyei legény vagyok. Hirtelen kitaláltam egy községnevet. A lány rám nézett.

— Maga kitalálta azt látom, — mondtam. Hogy hívják?

— Jakab Vilmának. És magát?

— Nagy Sándornak, — hazudtam tovább, mert világosan éreztem, hogy otthagyna ez a lány, megharagudna, elfutna előlem, ha megmondanám, hogy nem vagyok az ő osztályából való.

Sétálkozásban megtudtam, hogy valami hivatalnoknál szolgál, aki a Bocskai téren lakik. Tiszteletes ember a gazdája. De még nem ismeri jól a helyét, csak két hete jött be a falujából.

— Nyócg ráérek, — mondta — akkor haza kell menjek. Mert odahaza vacsoráznak az urék. Bár azt meglehetnének nálam nélkül is. Hideg vacsora van. Szafaládé.

Ennek a vasárnapi parasztkorzonának olyan határozott iránya van, mint a hangyák utja a földön. Végighömpölyög a tarka folyó a Honvéd utcán, a Főter jobboldalán, az Unió utcán, aztán a Bartha Miklós utcán lefordul a város felé és végigvonul a sétatér jobboldalán. Zsufolva van a jobboldali sor, sűrű por, zivaj, tolongás a vén fák alatt. A másik oldal pedig tökéletesen üres. Alig pár lélek lézeng a bokrok árnyékában. Azt hittem, hogy ez valami divatdolog és így fordultam a lányhoz:

— Gyertünk át amoda, tul. Minek tesszük magunkat ebben a vásárban.

A lány bámulva nézett rám:

— Hát maga nem tudja, Sándor, hogy nekünk nem szabad oda átmenni? Visszakergetne onnan a rendőr. Az uraknak van feltartva az a sor.

Hát persze, hogy nem tudtam. Honnan tudtam volna én, nadrágos lehiűtő, hogy meddig terjed a rendőrhatalóság ostobasága és szemtelensége. A vér a fejembe ment. Akaratlanul kimondtam, csak úgy félhangosan, magam elé:

— Ezzel meginom. Ezt a disznóságot.

Kiterjesztették a forgalmi adókötelezettséget ócska gépekre és textilhulladékokra is

Legújabb rendeletében a pénzügyminisztérium kiterjesztette a forgalmi adókötelezettséget több olyan cikkre, amely után az érdekeltek eddig nem tudták, hogy meg kell fizetni ezt az adót. A rendelet értelmében minden kiselejtezt gép és szerzősám után, amelyet ócskavasként adnak el beolvastásra, 3 százalékos forgalmi adót kell fizetni. tekintet nélkül arra, hogy a tulajdonos az illető gépek és szerzősámok megvásárlásakor egyszer már fizetett forgalmi adót. A minisztérium szerint ugyanis az ócska gépek azonos elbírálás alá esnek, mint a vas és öntvény feldolgozásánál visszamaradt hulladékok, melyek ugyancsak 3 százalékos forgalmi adó alá esnek, amikor eladják őket.

Hasonlóképpen forgalmi adót kell fizetni a

textilgyáraknál keletkező kóc, foszlás, fonalmaradékok és egyéb hulladékok után is. A természetes selyem hulladékok után 3 százalékos a forgalmi adó, ugyanennyi a fonódák és szövődék által fel nem használható pamutfonalhulladékoké, míg a műselyemfonalak hulladékoké után, akár nyers, akár festett állapotban kerülnek eladásra, 6 százalékos forgalmi adót kell fizetni. Ez a rendelkezés mindenféle textilgyári hulladéokra vonatkozik.

Végül a fatermelővállalatok forgalmi adókönyveivel foglalkozik a miniszteri rendelet és felhívja az illetékes kincstári közegek figyelmét arra, hogy ezeket a könyveket minden cég a gyárban köteles tartani, ellenkező esetben kihágást követ el.

JOGOS KIVÁNSÁG.

A vendéglőben harsány indulót játszik a katonazene. Az egyik vacsorázó vendég egy darabig hallgatja, aztán odainti a pincért:

— Kérem, szőjön a karmesternek, játszon valami lassabbat, mert nem tudok folyton galoppban enni.

„A pénz az illető állam anyagi és erkölcsi helyzetét mutatja...”

Az Argus írja:

A pénz az illető állam anyagi és erkölcsi helyzetét mutatja. A pénz kedvező árfolyama az egyensúly és bizalom bizonyítéka. A pénzválság súlyosabb, mint valaha. Az interparlamentáris kereskedelmi konferencia tízszoros határozatot hozott erre vonatkozóan, az igazságnak nincs szüksége szószaporításra. Ugyanazzal a pénzegységgel nemzetközi pénzügyi támogatást ajánl. Huszonegy állam kiküldötté — több volt pénzügyminiszter — szavazott így a kongresszuson. Ha uralomra kerülnek hazájukban, ne szaporítsák a bajokat, amint eddig tapasztaltuk. Hajtsák végre hűségesen a határozatot.

Optimista az új pénzügyminiszter.

A Prezentul írja:

Az új pénzügyminiszter nyilatkozata fentartás nélküli optimizmusra mutat. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy az állami bevétel deficitet zárul. Igaz, hogy az 1936. április-szeptember havi bevétel a tavalyit meghaladta, mégsem téveszthetjük szem elől, hogy ezt két tényezőnek köszönhetjük: 1. Új fogyasztási adók és 2. az általános gazdasági helyzet javulása. A pénzügyminiszter ne feledkezzen meg az adminisztráció hibáiról. Az ország lakossága a pénzügyi helyzetet nem tartja rózsásnak.

MI A CSÖD?

Egy közgazdasági kapacitásokból álló asztaltársaságban valaki felveti, hogy mi tulajdonképpen a csőd?

Egyik nagybank kitűnő vezérigazgatója így oldotta meg a problémát:

— Csőd az, ha valaki a legrongyosabb nadrágja zsebébe rakja az összes pénzt és engedi, hogy a hitelzők lehúzzák róla a legszebb kabátját.

— Micsinál? — kérdezte ijedten a lány.

Kikerültem az egyenes választ:

— Egye meg a fene őket. Micsoda disznóság, hogy az ember ne járhaason szabadon, amerre éppen jólesik. Talán azok, akik odaát vannak, többek valamibe, mint mi ketten?

A lánynak semmiféle érzelme nem volt a szocializmushoz. Vállat vont:

— Nem tudom, minek mérgeledik? Ha akarja, lemehetünk a kacsasorra, arra még kevesebben járnak.

Dehát én föl voltam háborodva. Hirtelen aszembe jutott, hogy a kioszkba sem vihetném be a lányt. Kidobnának a pincérek, hogy az nem olyan hely, ahol bakákat és cselédányokat is kiszolgálhatnak. Pimaszok! Egyszerre a bőrömön éreztem azokat az elbizakodott rendelkezéseket, amiket a magamfajta emberek kényelmére hoztak.

Van a Sétatérén egy kis vurstli. Odamentünk jobb híján. Hintáztunk. Megmértük magunkat. Megnéztük a tetovált nőt. Pofoztuk a pofozómasinát. Fizettem. Ötförintost váltottam.

A lány rámsandított:

— Honnét van ennyi pénze?

— Nagygazda az apám, — hazudtam folyamatosan — cséplőgéprészünk is van. Öt forint nekem annyi, mint egy szem bab.

A lány ebbe nem nyugodott belé:

— Nekünk is van földünk is, meg házunk is. Azért az én apám kitekerné a bátyámnak a nyakát, ha ennyi pénzt elherdálna...

Tökéletesen elfelejtkeztem színházról, szubrettről. Még a saját civil voltomat is elfelejtettem. Szinte azt kívántam, hogy váljék valósággá mögöttem a szilágysági falu. Legyek igazán parasztléggennyé, aki ezen a vasárnap délutánon, ebben a tiszta, szép, természetes fiatal lányban megtalálta élete igazi párját.

Ugy folyt el a délután, mint a méz. Csak egyetlen veszedelmes pillanat volt benne. Egy himlős, görbelábu vén huszár el akarta venni tőlem a lányt. Előbb ott sündörgött körülöttünk, mint a koslató kutya. Aztán belémkötött valami cimen. Hogy nem szalutáltam neki rendesen. Megállított és komiszul abrikotolni kezdett a lány előtt. Joga volt hozzá, én baka voltam, 6 káplár. Sápadtan

tűrtem a szemtelenségeit. De a jobbkaromban egyre nőtt az idegesség, hogy kihuzom a bajonettet és mellbedöföm vele ezt a bagószagú, sárgafogú ronda parasztot, aki olyan aljas volt, mint a patkány.

A feszültség egyre veszedelmesebb lett közöttünk. Mind a kettőnk szeme mást villogott már, mint amit beszéltünk. Én nem is tudom, mi történt volna, ha a lány közbe nem lép, ha nem fűzi a karját halálos szoládaritással a karomba, ha oda nem fordul alázatos, de szilárd kérésével az altiszt-hez.

— Tudom én, hogy miért bántja a káplár ur ezt a legényt. Hát ne bántsa. Ugyse tudna kettőnk elválasztani. Mert mi egyfalubeliek vagyunk. — És megszorította a karjával a karomat.

A káplár néhány pillanatig még ott állt előttünk, fixirozott bennünket, mintha gondolkodna, hogy érdemes-e megreszkizni a botrányt? Aztán, talán mert valami emberség támadt föl benne, talán mert nem sok jót olvasott ki elszánt arcunkból, a hóna alá fogta a kardját, elfordult és tovacsörtetett más préda után, bosszuságát egyetlen mondatban öntve ki felénk:

— Egyen meg a fene benneteket a falutokkal együtt.

Amikor a baj elmúlt, egy darabig némán mentünk egymás oldalán. Csak nagyokára szólalt meg a lány. Okosan, melegen, gyöngéden mondta:

— Látja, Sándor, ezért kellene, hogy sarzsit szerezzen magának. Mert ha csak egy csillagja is lenne, akkor már ez a káplár nem mert volna így szemtelenkedni magával. Mert csak azzal mernek így komizkodni, akinek a világon semmije sincsen, ha valakinek van, ha egyebe nem, csak egy villa szénája, annak már azt is elnézik, ezt is elnézik, mer gondolkodik, hátha rászorulnak egyszer arra a szénára...

Már máskor is megtörtént, hogy a flörtjeim ambícióra akartak serkenteni. Olyankor én mindig fölházdva utasítottam vissza az efféle kísérleteket. De ennek a lánynak a gesztusában annyi önzetlenség, a hangjában annyi tapintat és anyai okosság volt, hogy szerettem volna megcsókolni a kezét.

Átfontuk egymás derekát. Baka a cselédét, úgy sétáltunk szótlanul a ritkuló tömegben, amíg be nem sötétedett.

Az angol férfidivat színel a „királyhü kek” és a koronázási piros.

Londonból jelentik: Az angol „divatszínatnás” a jövő férfidivatszíneit az ugynevezett „királyhü kekét” (Royal Blue) és a koronázási pirosat választotta. Az új divatszínnek nevüket a koronázási év után kapták.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Hálálatot Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de decedat a Reunionei Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunitate cu asociații, că cotizațiunile de decedat sunt scadențe până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Hálálatot Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csop. Vád. lui Kabát Emeric 847, Vád. lui Fritz Iosif 848.

In Grupa II. Változatlanul 939.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de decedat a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele. Interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedea între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 937 sen. Ioan id. Lanert János. 939. soj. lui Andrei Kiss Andrásné.

In grupa B. csoportban 928. soj. lui Ioan Dani Jánosné.

Amikor a templomok tornyai elütötték a fénylocat és a leány szedelőzködni kezdett, hogy érkezett a hazamenés ideje, tökéletes őszinteséggel mondtam:

— Nehéz szívvel válok el magától, Vilma.

A lány egy keveset gondolkodott, aztán felémfordult:

— Nem muszáj, hogy elváljunk. Feljöhet házam. Megvárja, amíg beadom a vacsorát. Aztán ott marad nálam. De csak úgy jöjjön, ha reggelig ki tud maradni a kaszárnyából. Mert nem akarom, hogy a házmester éccaka nyisson magának kaput, faggassa, kinél járt ott a házban?

Ez világos beszéd volt. Nyílt följajánlása a szerelmes éjszakának. De milyen frivolság nélkül történt. Komolyan, minden teketória nélkül. Emberi dolog ez. Hozzá tartozik az élethez, akár a lélegzés.

— Köszönöm szépen, — mondtam halkán, hálásan. — Hát persze, hogy ki tudok maradni, pajtásom nekem az őrmester.

Es megindultunk csöndesen a Bocskai-tér felé.

Utközben elmondta a lány, hogy a gazdáját Bodrogi Ferencnek hívják, nem tudja, hova, de valahova hivatalba jár. Van neki felesége, meg egy fia, meg egy lánya. A fia most odavan a katonaságnál. A négyes szám alatt laknak, a harmadik emeleten.

Erre a fölvilágosításra először meghökkenem, aztán majdnem nevetni kezdtem. Nagyon jól ismertem ezt a familiát. Bodrogi a „Földgáztársaság” mérnöke volt. A lányának kurizáltam. A fiával együtt jártam iskolába. A házukba is gyakran jártam. Furcsa volt, amikor befordultunk a jól ismert kapun. És furcsa volt, hogy hátul mentünk föl a szűk, sötét cselédlépcsőn, ahol csak a második emeleten égett a kis gázlámpa.

Amikor fölértünk a harmadikemeleti gangra, a lány előkaparászta a szoknyája zsebéből a kulcsot, kinyitotta a konyhaajtót. Ezt a konyhát is jól ismertem. Néhányszor erre kopogtattam be, amikor az előszobaajtó csengője el volt romolva. Abban az időben egy kis román lány szolgált Bodrogiéknál. Az is csinos volt. Sokszor megcsipkedtem az állát.

(Folytatjuk.)